№ 17 | Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47
דאנערשטאג, י״ז שבט תרפ״ז | 20 stycznia 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

Łódź, Telefon № 10-55

ארויסוואַרפען די מזרח־יודען פון זייערע דירות פאָדערן די היטלעראָווצעס אין רייכסטאג.

היטלעראווצעס פאדערן צו עקספּמיטירען אלע מזרח־יודען, וואס זענען אנגעקומען נאכ׳ן יאהר 1914.

בערלין, 19. יאנואר. (פאט) היינט האט זיך געעפענט די ערשטע נאך־חגאות־זיצונג פון רייכסטאג. דער קאמוניסט שטעקער האט געפאדערט פונאנדער־צולאזען דעם רייכסטאג. זיין פאר־שלאג מאטיווירט ער דערמיט, וואס גאנצע 5 וואכען פון די פארלאמענטס־פער־יען איז געפיהרט געווארען א טעמפאניע צו שאפען א ב״יאנושען רעגירונגס־קרי־זיס און אז עס איז שוין די העכסטע צייט צו מאכען אן ענדע מיט׳ן יריד פון די מיניסטער־פארשפּילען.

די קאמוניסטען האבען געפאדערט תיכף אפצושטימען דעם פארשלאג. צו־ליב פארמעלע טעמים איז אבער דער פארשלאג אפגעווארפען געווארען.

אויף דער זעלבער זיצונג האבען די היטלעראָווצעס אריינגעטראגען א פאר־שלאג צוזאמענצושטעלען א רשימה פון אלע וואוינונגען, וואס זענען פארנומען דורך מזרח־יודען, וועלכע זענען אנגעקו־מען קיין דייטשלאנד נאכ׳ן יאהר 1914.

דייטשע סאציאליסטען פאר א צענטער־רעגירונג.

בערלין, 19. יאנואר. (פא״ט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פראקציע אין רייכס־טאג זענען אויסגעהערט געווארען די בע־ריכטען וועגען די אונטערהאנדלונגען מיט׳ן קאנצלער ד״ר מארקס. עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, לויט וועלכער די סאציאליסטען זענען מסכים אויף א צענטער־רעגירונג. זייער שטעלונג צום קאבינעט מאכען זיי אבער אפהענ־גיג פון פערזענליכען צוזאמענשטעל און פון רעגירונגס־פראגראם.

פרעזידענט לעבע און די נאציאנאליסטישע העצע געגען פוילען אין דייטשלאנד.

דאנציג, 19. יאנואר. (פא״ט) אין צוזאמענהאנג מיט פרעזידענט לעבע׳ס רעפעראט אין לאדז שרייבט די סאציאל־דעמאקראטישע „דאנציגער פאלקסשטי־מע“, אז נישט קוקענדיג דערויף, וואס די דייטשע נאציאנאליסטען שטעלען פעסט א פיינדליכע שטימונג פון דער בעפעל־קערונג און פאטערן צו פוילען, האט דאך די זעלבע בעפעלקערונג געשיקט פוילישע פארשטעהער אין דייטשען פארלאמענט. די דייטשע נאציאנאליסטען, ווי אויך די נאציאנאליסטען אין דאנציג שטרעבען צו א שאנזש־מלחמה מיט פוילען, מיט דער האפנונג צוריק צו בעקומען די גע־ביטען, וואס דייטשלאנד האט פארלוירען בעת׳ן וועלט־קריג. דער פרעזידענט פון דייטשען פארלאמענט פראטעסטירט אבער געגען דער דאזיגער פאליטיק פון די דייטשע נאציאנאליסטען און זעהט ווי ווייט מעגליך מיטלען אויסצומיידען א בע־וואפענטען קאנפליקט.

דער פוילישער קארידאר איז אזא פראבלעם, וואס לאזט נישט איינצושטעלען זיך און קאן.

געשטארבען דער וועלט־בעריהמטער יודישער שאך־שפילער דוד יאנאווסקי.

בערלין, 19. יאנואר. (טעלעגראפיש דורך ישא) אין דער ריוויערא איז אין עלטער פון 51 יאהר געשטארבען דער וועלט־בעריהמטער יודישער שאך־שפילער דוד יאנאווסקי.

יאנאווסקי שטאמט פון פוילען. שוין אלס יונגעל האט ער גע׳שמ׳ט אלס זעל־טענער קענער אין שאך־שפיל. שפעטער האט ער אין בערלין שטודירט די שאך־טעאריע.

אין די וועלט־שאך־טורנירען איז ער מיט ערפאלג אויפגעטרעטען אלס דער פארשטעהער פון שאך־שפיל אין פראנק־רייך.

יאנאווסקי איז אויך געווען רעדאקטאר פון א ספעציעלען שאך־זשורנאל.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל און שמערצפילען בייליד דריקען מיר אויס דעם סעקרעטאר פון דער לאדזער יודישער קהלה
ה׳ פנחס נאדעל
צוליב׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען פאטער
נ״ע הערש
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
מ. קאלינסקי (אינטערנעט)
און דאס פערסאנאל פון בית־החיים, ווי אויך די מתעסקים.

בריף פון יוסטיץ־מינ. מייששאוויטש צום מארשאלעק ראטאי
וועגען ארעסט פון די דעפוטאטען האלאוואטש און מיאטלא.

ווארשא, 19. יאנואר. (טעלעפאניש) מארשאלעק ראטאי האט היינט בעקומען צוגעשיקט פון יוסטיץ־מיניסטער מייש־טאוויטש פאלגענדען בריף:

איך האב דעם כבוד צו מעלדען דעם מארשאלעק, אז די דעפוטאטען מיאטלא און האלאוואטש זענען פעסט־האלטען גע־ווארען אויפ׳ן יסוד פון אויספיהרען א פער־ברעכערישע טעטיגקייט געגען דער זיכערקייט פון דער מלוכה. די טעטיג־קייט איז געפיהרט געווארען פאר געלד, וואס שטאמט פון אויסלאנד.

זייער ארעסט איז פארגעקומען אויפ׳ן בעפעהל פון דער אונטער־פראקוראטור ביים אפעלאציע־געריכט אין ווילנא און איז ארויסגעגעבען געווארען צוזאמען מיט׳ן בעפעהל צו ארעסטירען די דעפו־טאטען מארשאקעוויטש, וואלאשין און ראק־מיכאילאווסקי.

אונטער׳ן בריף איז אונטערגעשריבען דער יוסטיץ־מיניסטער מיישטאוויטש.

היינט אדער איבערמארגען ערווארט דער סיים־מארשאלעק דעם פארשלאג פון דער רעגירונג אויסצוגע־בען די 5 ארעסטירטע דעפוטאטען.

די קאמיסיע פון דער אנבערירליכ־קייט פון די דעפוטאטען וועט דעם קומענ־דיגען מאנטאג אפהאלטען א זיצונג וועגען ארעסט.

ווילנא, 19. יאנואר (א.וו.) נעכטען זענען פינאנציעל פערבארגען געווא־רען קאמוניסטישע אויפרופען געגען די ארעס־טען און וועגען טערור אין ווילנער וואיע־וואדזטווא. די אויפרופען זענען גע־שריבען אין יודיש, פויליש און ווייס־רוסיש.

— אין לאדז און אין לאדזער וואיע־וואדזטווא זענען ארעסטירט געווארען אייניגע פערזאן.

ווארשא, 19. יאנואר. (פאט) אין רעזולטאט פון דער ליקווידאציע־מעטינג קעמפ פון דער אנטי־מלוכה׳שער אקציע, זענען אין ביאלוסטאקער קרייז דורכגע־פיהרט געווארען 71 רעוויזיעס און ארעס־טירט זענען געווארען 21 פערזאן. פון זיי זענען 15 קאמוניסטען און 6 פון דער ווייסרוסישער „הראמאדא“. אין סאקאל־קער פאוויאט זענען דורכגעפיהרט געווא־רען 36 רעוויזיעס. 12 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען. אין גראדנער פא־וויאט — 146 רעוויזיעס. פערהאלטען — 38 פערזאן; עס זענען געפונען געווארען 500 קוילען. אין ביעלסקער פאוויאט — 106 רעוויזיעס און ארעסטען פון 24 פערזאן. אין וואלקאווישקער פאוויאט — 108 רעוויזיעס, פער־האלטען זענען גע־ווארען 21 פערזאן.

— נעכטען 7 אין דער פריה האבען אומבעקאנטע פערזאנען אונטערגעצונדען די געבוידע פון א קאאפעראטיוו אין דוק־שטא. עס געהען ארום קלאנגען, אז דאס האבען געטון די ווייסרוסען צוליב נקמה.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם סעקרעטאר פון דער לאדזער יודישער קהלה
ה׳ פינקוס נאדעל
צוליב׳ן טויט פון זיין פאטער
נ״ע הערש
זייט געטרייסט!
פערלאג „לאדזער טאגעבלאט“.

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,
אז אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס־פינאנס־אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא
„פאלאניא“ אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער־אנגעלעגענהייטען דורך ה׳ לעאן שווייצער.
— איבערזעצונגען: האנדעלס־ און פריוואט־קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. — פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט אייגענע קאסטען.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ. 8016

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ליבען שעת, סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה אין לאדז ה׳ פינקוס נאדעל
צוליב׳ן טויט פון זיין געליבטען פאטער
נ״ע הערש
זייט געטרייסט!
פערסאנאל פון דער קאנצעלאריע פון דער קהלה און ראבינאט.

Dr. CZARNOŻYŁ
powrócił.

Dr. med. Braun
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוועכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד.

א וואוינונג
פון 1 שטוב מיט א קוך
מיט בעקוועמליכקייטען אין דער געגענד פון פעטריקא ביז נארוטאוויטשא ווערט געזוכט צו מיטען. אפערטען אונטער „ח. ח.“ אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע.

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1 :—: טעלעפאן 25-38
וועגערישע, האר־ און הויט־קראנקהייטען, מענער־שוועכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל) און רענטגען־שטראהלען.
נעהמט אן פון 9—1 און 4—8 אוו. דאמען: פון 4—5.

דער נעכטיגער דאלאר־קורס

אפיציעל: 8.98
נישט־אפיציעל — 9.00 + טענדענץ — רוהיג.

היינט מוז ווערען איינגעצאהלט די ערשטע ראטע פון אומזאץ־שטייער פאר׳ן לעצטען קווארטאל פון 1926.

ווארשא, 19. יאנואר. (פאט) דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט ערלויבט איינ־צוצאהלען די קאנטע פון אומזאץ־שטייער פאר׳ן לעצטען קווארטאל פון 1926 אין 2 ראטעס, אין 20. יאנואר און 20. פעב־רואר. ביז דעמאלט וועט נישט גענומען ווערען קיין שום שטראף פאר פער־שפעטונג. עס דארף אבער דערמאנט ווערען, אז ביי די דאזיגע 2 טערמינען איז נישט גילטיג די הנחה פון 14 טעג.

דעם 21. יאנואר וועט דערזעהן די פי־נאנץ־מאכט תיכף צוטרעטען צו קאנט־ראלירען די איינצאהלונגען, און דערביי וועט גענומען ווערען א שטראף ביי די שפעטער־צאהלער, וואס האבען ביז דעם 20. נישט איינגעצאהלט די ערשטע ראטע. צו דער דאזיגער ראטע ווערט אויך צוגערעכענט דער 10־פראצענטיגער צו־גאב־שטייער.

נאציאנאלע מינדערהייטען אויף אוקראינע.

כארקאוו. (י.ט.א.) לויט דער אפי־ציעלער סטאטיסטיק וואס איז צוגעשטעלט געווארען אויף דעם צוזאמענפאהר פון די נאציאנאלע מינדערהייטען געפונען זיך היינט צו טאג אויף אוקראינע איבער 5 מיליאן מענשען פון פערשידענע נאציאנאליטעטען, וואס עס מאכט אויס 13 פראצ. פון דער אלגעמיינער בעפעל־קערונג אויף אוקראינע.

פון זיי זענען רוסען 2 מיליאן 300 טויזענד, יודען 1 מיליאן 400 טויזענד פאליאקען — 400 טויזענד, דייטשען — 375 טויזענד, מעלדאוואנער — 270 טוי־זענד, בולגארען — 100 טויזענד, ווייס־רוסען — 25 טויזענד און איבער 80 טוי־זענד פון פערשידענע אנדערע נאציאנא־ליטעטען.

וויכטיג פאר לאדזער און פראווינצער יודען!
איך מאך בעקאנט, דאס איך האב געעפענט א ביורא אין בעסטען יודישען צענטרום אין לאדז
נאוואמיעסקא 26 א.נ. „JURA“
וואו עס אמטירט טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענד דער בעוואוסטער און רעטונירטער לייטער ה׳ לעאן לוצקי. עס ווערט בעשריבען און ערלעדיגט אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס, אלערליי שטייער־ און געריכטס־אנגעלעגענהייטען אויך אלע אין „קאמיס.־זשאנדו“ אנגעלעגענהייטען ווי פעסער־קאנצעסיעס, אויך אלע ארט אקטען ווי שותפות, אינטערציזיעס, דאראוויזנעס, האנדעלס און פריוואטע קארעספאנדענץ, איבערשרייבונגען אויף מאשין, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. אלעס שנעל, רעיעל און ביליג.
איך נעהם אויך אן פראטעסטירטע וועקסלען איינצוקאסירען.
בעמערקונג: א ספעציעלע אבטיילונג פאר בוכפיהרונג.
מיט אכטונג: יוסף אלפּום נאוואמ. 26 טעל. 56-43.

דער מארגענדיגער
פרייטאג־נומער
— פון —
„לאדזער טאגעבלאט“
וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע רייהע ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער.
אנאנסען ווערען אנגענומען היינט א גאנצען טאג.

אפּצאהל פאר תבואה-עקספּארט — אריין אין קראפט

סענסאציאנעלער ארעסט פון צוויי פאשיסטישע רעדאקטארען אין קאָוונא

350 טויזענד דאלאר פאר יודישע ארבייטער-אינסטיטוציעס אין א"י.

אבצאהל פאר תבואה-עקספּארט שוין אריין אין קראפט.

וואַרשאַ, 19. יאַנואַר. (פּא"ט) היינט איז פאַר-עפענטליכט געוואָרען די פאַראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום, האַנדעלס-מיניסטעריום, ווי אויך פון אַגראַר-מיניסטעריום וועגען דעם אפּצאָהל פון קאָרן און מעהל, וואָס ווערט אַרויסגעפיהרט קיין אויסלאַנד. פון 21. יאַנואַר אָן, ווערט פעסטגעשטעלט אַ צאָל פון 15 זל. פאַר 100 קילאָ אַרויסגעפיהרטע תבואה. פאַר דער תבואה, וואָס איז געלאָדען געוואָרען און וואַגאָנען קיין אויסלאַנד און זענען פאַרזעהען מיט די געהעריגע וואַלוטע-שיינען וועט דער צאָל נישט גענומען ווערען אין משך פון 20 טעג, יעדענפאַלס פון דעם טאָג אָן זינט די פאַראָרדנונג איז אַריין אין קראַפט.

די פאַראָרדנונג וועט זיין גילטיג פון 21. יאַנואַר ביז דעם 1. מערץ.

געהיימע פויליש-דייטשע אונטערהאנדלונגען?

בערלין, 19. יאַנואַר. (אַטע) די „אַמטליכע קאָרעספּאָנדענץ" ... ברענגט אַן אַרטיקעל וועגען פלומר'שטע דייטש-פוילישע געהיימע אונטערהאַנדלונגען, וואָס האָבען געזאָלט פאָרקומען אין וואַרשאַ און בערלין.

די דייטשע פאַרשטעהער האָבען געזאָלט האָבען בערירט די פראַגע וועגען פוילישען קאָרידאָר און וועגען ליטאַ.

די אונטערהאַנדלונגען האָבען וואָהרשיינליך נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַט און האָבען זיך פאַרענדיגט מיט אַ פוילישען אפּזאָג מצד פוילען.

דער אפּזאָג האָט געפונען זיין אויסדרוק אין דער רעדע פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

לויט די ידיעות פון דער דייטשער צייטונג, האָבען די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען געזאָלט האָבען אַרויסגערופען אַ אומצופרידענהייט אין מאָסקווע, ווייל דאָרט האַלט מען די אַקציע פון די אויסערן-מיניסטעריען בנוגע ליטאַ אַלס אַ נישט-לאָיאַלע באַציהונג צו סאָוויעט-רוסלאַנד.

סענסאציאנעלער ארעסט פון צוויי פאשיסטישע רעדאקטארען אין קאָוונא.

קאָוונא, 19 יאַנואַר (פּאַט) די רעגירונגס-אָרגאַנען האָבען פאַרשיקט אין קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער 2 רעדאַקטאָרען פון דער פאַשיסטישער צייטונג „שאוטאָ-וואַליאַ", וואָס שטעהט אונטער דער לייטונג פון בּיוואוסטען פאַשיסטישען געג. גלאָמאַצקי. ביידע אַרעסטירטע זענען אָפיצירען פון דער ליטווישער אַרמעע, זיי ווערען אַנגעקלאַגט אין מלוכה-פערראַט.

קאָוונא, 19 יאַנואַר (פּאַט) דער סאָוויעטישער באָטשאַפטער אין קאָוונא האָט היינט אָבגעשטאַטעט אַ וויזיט דעם פּרעזידענט סמעטאַנאַ.

קאָוונא, 19 יאַנואַר (פּאַט) די אָפיציעלע „ליעטובאַ" ברענגט אַן אַרטיקעל וועגען די באַציהונגען מיט רוסלאַנד. די צייטונג שרייבט, אַז די באַציהונגען דאַרפען נישט געענדערט ווערען אויף רוסלאַנד וועט נישט געהן אין דער ריכטונג פון דער קאָמיניסטישער פּאָליטיק, נאָר מיט די ריינע מלוכה-אינטערעסען.

קאָוונא, 19. יאַנואַר (פּאַט) אויף'ן צוזאַמענפאָהר פון דער רעגירונגס-פּאַרטיי האָט דער פּרעמיער וואָלדעמאַראַס געערעדט וועגען דער נויטווענדיגקייט צו שאַפען אַ קאָאַליציע, אַנהויבענדיג פון דער פאָלקס-פּאַרטיי ביז די כאַדעקעס. דער צוזאַמענפאָהר האָט בעשלאָסען צוענדערן די קאָנסטיטוציע אין דעם זין, אַז דער פּרעזידענט זאָל אויסגעקליבען ווערען דורכ'ן גאַנצען פאָלק.

געוו. ליטווישער פּרעזידענט הויבט אן א קאַמף מיט דער איצטיגער רעגירונג.

קאָוונא, 19 יאַנואַר (ספּ.) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער פאָלקס-פּאַרטיי איז דער געוו. פּרעזידענט פון דער ליטווישער רעפּובליק אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פאָרזיצענדער. ער האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אַרומגערעדט די לאַגע וואָס האָט זיך געשאַפען נאָך דער איבערקעהרעניש, פעסט-שטעלענדיג, אַז ער וועט אָנהויבען אַ קאַמף פאַר דער קאָנסטיטוציע און פאַר'ן פאָלק.

די רעדע האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אַפּלאָדיס אַלס אַן אָנזאָג פון אַ שאַרפען קאַמף מיט דער רעגירונג.

נאצ. ארבייטער-קאנפערענץ בעשלאָסען צו זאמלען 350,000 דאלאר פאר די ארבייטער-אינסטיטוציעס אין ארץ-ישראל.

ניו-יאָרק, 19. יאַנואַר. (טעלעגראַפיש דורך יטא) דאָ האָט זיך געשלאָסען די נאַציאָנאַלע אַרבייטער-קאָנפערענץ. די קאָנפערענץ האָבען בעגריסט דער פאָרשטעהער פון דער הסתדרות, אַר לאַזאַראָוו, רעדאַקטאָר פון „פאָרווערטס" אַב. קאַהאַן און דער גענעראַל-סעקרעטאַר פון די געווערקשאַפטען פּראָמבערג.

די קאָנפערענץ האָט געשאַפען אַ פאָלקס-קאָמיטעט, וואָס האָט דעם צוועק צו זאַמלען אין די ווינטער-חדשים 350 טויזענד דאָלאַר פאַר די אַרבייטער-אינסטיטוציעס אין ארץ-ישראל.

אמעריקאנער סטודענטען בעזוכען ארץ-ישראל.

ירושלים. (י.ט.א.) מיט 5 חדשים צוריק איז, ווי בעקאַנט, אויפ'ן שיף „ראַרהעם" אָבגעפאָהרען פון ניו-יאָרק אַ גרופּע סטודענטען מיט זייערע פּראָפעסאָרען אויף אַ רייזע אַרום דער וועלט. די דאָזיגע עקסקורסיע וואָס איז בעקאַנט אַלס „שווימענדער אוניווערזיטעט" האָט שוין בעזוכט פיל לענדער און קומט אויך קיין ארץ-ישראל סוף יאַנואַר. אויף דער איינלאַדונג פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו וועלען די אַמעריקאַנער סטודענטען און פּראָפעסאָרען בעזוכען די יודישע קאָלאָניעס און געגען זיך בעקענען מיט דער אויפבוי-אַרבייט פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל.

דערהרג'עט געוואָרען 100 כאָטאָלישע רעוואָלוציאָנערען אין מעקסיקא.

לאָנדאָן, 19. יאַנואַר. (פּאַט) טעלעגראַמע פון ניו-יאָרק, אַז לויט'ן קאָמוניקאַט פון דער מעקסיקאַנער רעגירונג זענען אין דער שטאַט גוואַדאַלאַכאַראַ דערהרג'עט געוואָרען 100 קאַטוילישע רעוואָלוציאָנערען.

פערקלענערט דעם בודזשעט אויסצוהאלטן די תפיסות

פערקלענערט דעם בודזשעט אויסצוהאלטען די תפיסות.

וואַרשאַ, 19. יאַנואַר. (טעלעפאָניש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע בּיים סיים איז ווייטער בעטראַכט געוואָרען דער בודזשעט פון יוסטיץ-מיניסטעריום.

די סענאַטאָרען יאַצקאָווסקי און באַלינסקי האָבען אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז די רעגירונג זאָל אויסאַרבייטען פאָרשריפטען וועגען אַפּצאָהל פאַר בעשטעטיגען האַנדעלס-בילעטער דורך'ן האַנדעלס-געריכט.

אויף דער נאָכמיטאָג-זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטרייכען 380 טויזענד זלאָטים פון תפיסה-בודזשעט צוליב דער רעדע קצינע פון די אויפזעהער און 270 טויזענד זל. פון די אויסגאַבען אויף אַנגעשטעלטע צוליב דער פערקלענערטע פּרעקווענץ אין די תפיסות.

אומגעריכטער וויזיט פון מיניסטער סקלאדקאווסקי אין קראקא.

קראַקאַ, 19 יאַנואַר (פּאַט) נעכטען נאָכמיטאָג איז דער אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי אָנגעקומען מיט אַן אויטאָמאָביל פון וואַרשאַ. אַנקומענדיג קיין קראַקאַ איז ער גלייך פאַרפאָהרען אין די פּאָליציי-קאַסאַרען, וואו ער האָט בעפוילען צו מאַכען אַ פּרובע אַ לאַרם. די פּרובע האָט זיך גוט איינגעגעבען.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי וועט ווייזלען אין קראַקאַ איינינע טעג. וועגען זיין וויזיט האָט ער פריהער קיינעם נישט געמעלדעט.

אויפ'ן וועג קיין קראַקע האָט דער מיניסטער אַדורכגעפיהרט אַ גאַנצע רייהע אינספּעקציעס אין די פּאָוויאַטען פון קיעלצער וואָיעוואָדזסטווע, וואו ער האָט לוסטרירט די טעטיגקייט פון די אָרטיגע אַדמיניסטראַטיווע שטאַט-אָרגאַנען, ווי אויך פון דער פּאָליציי.

די איינוואוינער פון תל-אביב און די שטאט-ראט-וואהלען אין יפו.

ירושלים. (י. ט. א.) די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג, אַז די איינוואוינער פון תל-אביב, וואָס האָבען געשעפטען אין יפו האָבען וואַהל-רעכט אין יפוער שטאָט-ראַט. אויף אַזאַ אופן איז ערלעדיגט געוואָרען דער ענין, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע אויפרעגונג ביי די תל-אביב'ער איינוואוינער.

יאגד אין ספאלא מיט דער בעטייליגונג פון אויסלענדישע דיפּלאמאטען

וואַרשאַ, 19. יאַנואַר (טעלעפאָניש) מאָרגען פאָהרט דער מלוכה-פּרעזידענט אַרויס קיין ספּאַלאַ, וואו דעם 21. און 22. וועט איינגעאָרדנעט ווערען אַ יאַגד. צו דער יאַגד זענען איינגעלאַדענט געוואָרען איינינע מיניסטאָרען און פאָרשטעהער פון דיפּלאָמאַטישען קאָרפּוס.

באריקאדען אין די ענגלישע קאנצעסיעס אין כינע.

האַנג-קאָנג, 19. יאַנואַר (פּאַט) פון שאַנגהאַי מעלדעט מען, אַז די ענגלישע מאַטראָזען האָבען אויפגעשטעלט באַריקאַדען אין אייראָפּעאישען קוואַרטאַל פון קאַנטאָן.

ענערגישע אקציע צו פעראייניגען אלע קליינהענדלער-פעראיינען אין איין פערבאנד.

(!) נעכטען איז געקומען קיין לאָדז דער דירעקטאָר פון דער וואַרשאַווער קליינהענדלער-צענטראַלע ה' בורקאַ, וועלכער האָט אָבגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן פאָרשטעהער פון צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין זאַוואַדזקאַ 5, ה' קרישבוים. אויף דער קאָנפערענץ האָט דער וואַרשאַווער דעלעגאַט געפאָדערט צו פיהרען אַן ענערגישע אַקציע צו שאַפען איין גרויסען צענטראַל-פערבאַנד פון קליינהענדלער.

אויף אין משך פון 14 טעג וועלען זיך אַ-ייסגעווויזען שווערוגקייטען און שטערונגען מצד די בעזונדערע פעראיינען, וועט די וואַרשאַווער צענטראַלע אויף איהרע איינגענע קאָסטען איינאָרדנען מאַסען-מיטינגען, וואו די קליינהענדלער וועלען גע-רופען ווערען צו דער פעראייניגונג און גרינדען אַ'אָפּטיילונג פון דער וואַרשאַווער צענטראַלע.

נישט שפּילען און נישט בעזינגען אויף יודישע חתונות א שעה פאר ליכט-צינדען.

(ג) דער לאָדזער ראַבינאַט האָט אויף אַ זיצונג צוזאַמען מיט די פעראייניגטע שומרי-שבת בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַן'איסור, אַז פּריוואַט זאָלען כלי-זמרים און בדחנים אויף יודישע חתונות איין שעה פאַר ליכט-צינדען שוין נישט שפּילען און נישט בעזינגען חתן-כלה. מיט דעם איסור איז דער ראַבינאַט אויסען אויסצומיידען חלול-שבת.

דער צוזאמענפאהר פון די סוחר'ישע קאאפער. בענק אין וואַרשא.

וואַרשאַ 19 יאַנואַר. (טעלעפאָניש) נעכטען האָט זיך אין דער צענטראַלע פון וואַרשאַווער סוחרים-פעראיין געעפענט דער צוזאַמענפאָהר פון די סוחר'ישע קאָאָפּעראַטיווע בענק אין פּוילען.

אין צוזאַמענפאָהר האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון 35 בענק, וואָס געהערען צום קאָאָפּעראַטיווען פערבאַנד און פון 48 בענק, וואָס זענען אין פער-באַנד נישט אנגעשלאָסען.

סענאַטאָר טרוסקער האָט אין אַ רעפעראַט אַנגעוויזען אויף אַ גאַנצער רייהע אַנ-געוועהמאַנטע פראַגען און זיך אַרויסגע-זאָגט געגען די קאָנקורענץ-פעראיינען אויף דער פּראָווינץ און דערויבער דאַרפען זיך פעראייניגען די קליינע סוחרים-בענק מיט די בענק פון האַנדעלסקאַמער.

אין דער דיסקוסיע איז שאַרף קריטי-קירט געוואָרען דער רעוויזיאָנס-פער-באַנד. די דעלעגאַטען האָבען איהם פאָר-געוואָרפען, אַז ער פאָוואָריזירט די פאָלקס-בענק אויפ'ן חשבון פון די סוחר'ישע קאָאָפּעראַטיוועס.

עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלו-ציע, אין וועלכער דער רעוויזיאָנס-פער-באַנד ווערט אויפגעפאָדערט צו פאַראַנ-טערעסירען זיך מיט די סוחר'ישע בענק פונקט אַזוי ווי מיט אַלע אַנדערע קרע-דיט-אינסטיטוציעס פון קאָאָפּעראַטיווען-פערבאַנד.

אַ חוץ דעם זענען נאָך אָנגענומען גע-וואָרען אַ גאַנצע רייהע אַנדערע רעזאָלו-ציעס.

וואהל-ארדינאציע צום פארלאמענט וויל מען שוין אויך ענדערן אין פראנקרייך.

פּאַריז, 19. יאַנואַר. (ספּ.) די פער-איינינגטע רעפּובליקאַנישע פראַקציעס האָבען בּרעה אַריינצוטראָגען אין פּאַ-צויזישען פּאַרלאַמענט אַ פּראָיעקט וועגען פער-לענגערן די מאַנדאַטען פון די דעפּוטאַטען ביז 6 יאָהר. דערביי זאָלען יעדע צוויי יאָהר פּאַ-קומען צוזאַמען-וואַה-לען פון אַ דריטעל דעפּוטאַטען און יעדע 3 יאָהר פון אַ העלפט.

קאמף געגען אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד.

מאָסקווע. (י.ט.א.) די פראַגע וועגען קאַמף מיט'ן אַנטיסעמיטיזם ווערט נאָך אַלץ לעבהאַפט דעבאַטירט אין די געזעלשאַפטליכע קרייזען. אויף דער קאָנפערענץ פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין מאָסקווער קרייז, וואָס קומט איצט פאָר זענען אויספיהרליך בעהאַנ-דעלט געוואָרען די ערשיינונגען פון אַנטיסעמיטיזם און די מיטלען פון קאַמף געגען איהם. אין דער דיסקוסיע האָבען גענומען אַ שטאַרקען און אַקטיווען אַנ-טייל רוסישע אַרבייטער.

„די געהיימניש פון יענער נאכט..."

איז דער נאָמען פון וואונדערבאַר-אינטערעסאַנטען ראָמאַן פון לאָדזער לעבען, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען דרוקען אין „לאָדזער טאָגעבלאַט".

דאָס איז אַ ראָמאַן פול מיט לעבען, פול מיט שפּאַנענדער אַקציע, פּראַכטפולע שילדערונגען און אויס-טערלישע איבערלעבענישען, פול מיט שטוינענדע און אַטעם-פערכאַפּענדע פּאַסירונגען.

דער ראמאן „די געהיימניש פון יענער נאכט..." איז געשריבען אין אַ מייסטערהאַפטער, אָנציהענדער פאָרם און לייענט זיך מיט גרויס פערגעניגען און אינטערעס.

פערפעהלט נישט צו לייענען דעם אנהויב פון ראמאן (זעה 4-טע זייט)

איהר וועט דאָס זיכער נישט בעדויערן.

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע
פּיאָטרקאָווסקער 16. טעלעפאָן 57

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוענד.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

וואָס קומט איצט פאַר אין רוסלאַנד?

וואָלטער דיוראַנטי, דער מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פון „ניו-יאָרק טיימס" האָט צוגעשיקט אַ העכסט-אינטערעסאַנטע טעלעגראַמע וועגען אַ ניעם שטילען, אָבער געוואַלדיג ערנסטען שטרייק, וואָס די רוסישע פּויערן האָבען ערקלערט געגען דער סאָוויעטען-רעגירונג.

אין דער טעלעגראַמע דערצעהלט דער סאָוויעטען-פריינדליכער זשורנאַליסט וועגען אַ קאָרעספּאָנדענץ און אַ העכסט סענסאַציאָנאַלען לייט-אַרטיקעל, וואָס איז ערשינען אין דער צייטונג פון דער סאָוויעט-רעגירונג, „עקאָנאָמיטשעסקאַיאַ זשיזן". פון די צוויי אַרטיקלען, זאָגט דיוראַנטי, האָבען די ערנסטע רוסישע לעזער, די טוער פון דער סאָוויעט-מאַכט, זיך דערוואוסט, אַז די רוסישע פּויערן האָבען ערקלערט אַ שטילען שטרייק, וועלכער זוכט אויסצוהונגערן די ראַטען-מאַכט. די צייטונג דערצעהלט דערביי זאַכען, וועגען וועלכע די סאָוויעטישע פּרעסע האָט ביז איצט קיין איין וואָרט נישט געשריבען. זי דערצעהלט, נעמליך, אַז די פּויערן האָבען היינט אין הערבסט פערזייהט בלויז דריי פינפטעל פון זייערע פעלדער. פערציג פּראָצענט פון זייער קולטיווירט לאַנד איז געבליבען נישט פערזייהט. זיי האָבען עס געטון, ווייל עס לוינט זיך זיי נישט צו פערזייהען מעהר. די רעגירונג נעמט ביי זיי צו די „איבעריגע" תבואה אונטער פערשידענע תירוצים. די רעגירונג, זאָגט דער קאָרעספּאָנדענט, האָט אַרויסגעשיקט איהרע בעסטע אַגיטאַטאָרען אין דרום-רוסלאַנד, אום איינצורעדען די פּויערן, זיי זאָלען, לכל הפחות, איצט צואַקערען זייער לאַנד, אום עס צו פערזייהען מיט פריהלינג-תבואה. דער גאַנצער אַרטיקעל, זאָגט דיוראַנטי, מאַכט דעם איינדרוק, ווי אַ שטימונג פון פּאַניק האָט אַרומגעכאַפּט די סאָוויעטישע פיהרער אלס רעזולטאַט פון אָט דעם אונערוואַרטעטען פּויערן-שטרייק. הינטער דעם אַרטיקעל, זאָגט ער, בעהאַלט זיך דער פאַקט, וואָס די פּויערן רעכע-נען זיך אָב אויף זייער אייגענעם פּויערשען שטייגער, מיט דער סאָוויעט-רעגירונג. זיי טון איין קלייניגקייט: זיי פערזייהען בלויז אַזוי פיל, וויפיל זיי אליין מוזען האָבען פאַר זייערע פאַמיליען-בעדערפענישען. ערשטענס טון זיי עס דערפאַר, וואָס די סאָוויעט-רעגירונג צאָהלט זיי פאַר זייערע איבעריגע תבואה קלעגליך ווייניג. און צווייטענס, לעגט זי אַרויף אויף די פּויערן, וואָס האָבען תבואה אויף צו פער-קויפען, אויסערגעוועהנליך שווערע שטייערן. פאַר די תבואה קריגט דער פּויער קוים מיט צוואַנציג פּראָצענט מעהר ווי פאַר דער מלחמה, און פאַר די מאַנופאַקטור און געצייג, וואָס די רעגירונג פערקויפט איהם, רעכענט זי איהם מיט צוויי הונדערט און דריי הונדערט פּראָצענט מעהר ווי פאַר דער מלחמה. און ווען עס קומט צו שטייערן, איז גענוג, אַז דער פּויער זאָל האָבען אַנ׳איבעריג פערד, בהמה, חזיר אָדער פערזייהען אַנ׳איבעריגען דעסיאַטין לאַנד, אַז מען זאָל איהם פערשרייבען פאַר אַ „קולאַק", פאַר אַ בורזשוי און אַרויפלעגען אויף איהם אַ שטייער, וואָס איז צוויי מאָל אַזוי גרויס, ווי זיין שכנ׳ס שטייער. דער פּויער טענה׳ט דעריבער, אַז איהם לוינט זיך נישט צו אַרבייטען שווערער און פערזייהען מעהר. די רעגירונג וועט עס סיי-ווי צונעמען...

אין דעם פאַל איבער׳חזר׳ט דער פּויער די טאַקטיק, וואָס ער האָט געברויכט אין די לעצטע יאָהרען פון מיליטערישען קאָמוניזם, ווען די באָלשעוויסטישע רעגי-רונג פלעגט צונעמען ביים פּויער די גאַנצע איבעריגע תבואה און אַלע אַנדערע לאַנד-פּראָדוקטען אָהן שום בעלוינונג.

די, וואָס האָבען נאָכגעפאָלגט די לאַנגע רעדעס, וואָס סטאַלין, ריקאָוו און זייערע חברים האָבען די לעצטע זעקס חדשים געהאַלטען געגען טראָצקי׳ן און זי-נאָוויעוו׳ן, האָבען געקענט בעמערקען, אַז די איצטיגע סאָוויעטישע הערשער האָבען גוט פערשטאַנען די געפאַהר, אין וועלכע זינאָוויעוו און טראָצקי האָבען געזוכט אריינצושלעפּען די באָלשעוויסטישע דיקטאַטור מיט זייער פּויערן-פיינדליכער פּאָלי-טיק. עס האָט אָבער פּאַסירט אַ מאָדנע זאַך: די זיגער האָבען איבערגענומען דאָס פּראָגראַם פון די בעזיגטע. טראָצקי און זינאָוויעוו זענען געשלאָגען געוואָרען, אָבער זייערע פאָרשלאַגען וועגען „איינצוציהען" און „אַרומשערען" די פערמעגליכע פּויערן, פיהרט סטאַלין דורך אַזוי, ווי נישט ער, נאָר די אָפּאָזיציע וואָלט געזיגט.

עס וואָלט געווען פאַלש צו מיינען, אַז סטאַלין האָט ווידער גענומען דריקען די פּויערן נאָר אום אויסצונעמען ביי די איבערגעבליבענע אַנהענגער פון זינאָוויעוו׳ן אין די רייהען פון דער הערשענדער פּאַרטיי. דער אמת איז, אַז ווען עס קומט צו די פּויערן, איז די סאָוויעט-רעגירונג אין אַ טראַגישער לאַגע. זי ווייסט, אַז זי איז אַ דיקטאַטור-מאַכט און אַז אָט די מאַכט ווערט אונטערגעגראָבען, ווען די פּויערן לעבען זיך בעסער, ווען זיי ווערען זאַטער, רייכער און קאַמפּס-פעהיגער. דערצו האַלטען זיך נאָך איינציגע פיהרער פון דער סאָוויעט-מאַכט פאַר זייערע אַמאָליגע קאָמוניסטישע חלומות און זיי פערשטעהען, אַז יעדע פערבעסערונג אין דעם לעבען פון די פּויערן צושטערט די לעצטע האָפנונגען אָנצוהאַלטען אפילו אַ שאָטען פון קאָמוניזם אין רוסלאַנד. מוזען זיי פון צייט צו צייט אָבשטעלען דעם עקאָנאָמישען פּראָגרעס פון די פּויערן און נישט דערלאָזען דעם וואוקס פון פּריוואַט-אייגענטום. ברענגט עס נאַטירליך צו אונצופרידענהייט, צו בעהאַלטענע פּויערן-שטרייקען, ווי די, וואָס די רוסישע פּויערן האָבען איצט ערקלערט. רוסלאַנד אָבער איז פריהער פון אַלץ אַ לאַנד פון פּויערן און זיי וועלען זיגען. די רעגירונג, צי זי וויל, צי זי וויל נישט, וועט מוזען ווידער פערקירעווען דעם קאָמוניסטישען וואָגען און צופרי-דענשטעלען די פּויערן. נאָר אויף דעם וועג קען די קאָמוניסטישע דיקטאַטור אָבלעגען איהר דורכפאַל.

פ.

פאַר אַ יודיש גימנאַזיום אין וואַרשאַ.

יודישער ליטעראַטען- און זשורנאַליסטען-פעראיין נעהמט אַנ׳אַקטיווע אַנטייל אין דער אַקציע, צו שאַפען אין וואַרשאַ אַ גימנאַזיום מיט יודיש אַלס לערן-שפּראַך.

עהערנעכטען איז אין וואַרשאָווער ליטעראַטען- און זשורנאַליסטען-פעראיין פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, אונ-טערן פאָרזיץ פון ה. ד. נאָמבערג, וועגען דער אַקציע, וואָס ס׳ווערט איצט אונטערגענומען צו גרינדען אין וואַרשאַ אַ גימנאַזיום מיט יודישער אונטערריכטס-שפּראַך.

אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט די אָנגעזעהענסטע וואַרשאָווער ליטעראַטען און זשורנאַליסטען, מיטאַר-בייטער פון אַלע וואַרשאָווער יודישע טאָג- און וואָכען-צייטונגען.

ה. ד. נאָמבערג האָט אין נאָמען פונ׳ם אָרגאַניזיר-קאָמיטעט אָנגעוויזען אין זיין רעדע אויף דער געוואַלטיגער בעדייטונג, וואָס אַ גימנאַזיום מיט יודיש אַלס אונ-טערריכטס-שפּראַך וועט האָבען פאַר די הונדערטער קינדער, וואָס ענדיגען יעדעס יאָהר די יודישע פאָלקס-שולען. דאָס שאַפען אַזאַ גימנאַזיום וועט זיין אַ גרויסע טאַט פאַר דער נאַצ. יודישער קולטור. די אַקציע דאַרף דעריבער גע-שטיצט ווערען פון דער גאַנצער משפחה ליטעראַטען און זשורנאַליסטען.

די ווייטערדיגע רעדנער האָבען גע-געבען אַ גענויען איבערבליק וועגען דער טעטיגקייט פון דער יודישער שול-אָרגאַ-ניזאַציע, וועגען דעם הייפּען מצב פון די 6 עקזיסטירענדע יודישע גימנאַזיום׳ס און גלייכצייטיג אָנגעגעבען אַ פּלאַן, ווי אַזוי צו שאַפען אין וואַרשאַ 100 טויזענד זל. פאַר דעם צוועק.

יידישע נייעס.

אַ יודישער פאָרשטעהער אין דער עקספּערטען-קאָמיסיע ביים פעלקער-בונד וועגן שטאַטס-לאָזע.

גענף. (י.ט.א.) דער עקזעקוטיוו פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָמיטעט פאַר עמי-גראַציע-שוץ האָט בעשטימט ה׳ צבי אַבערסאָן, דעם פאָרשטעהער פון פער-איינינגטען יודישען עמיגראַציע-קאָמיטעט, אַלס דעלעגאַט פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָמיטעט אויף דער עקספּערטען-קאָנ-פערענץ ביים פעלקער-בונד אין דער פראַגע פון שטאַטס-לאָזע בירגער. דער עקזעקוטיוו האָט אויך אָנגעפרעגט ביים ה׳ לוסיען וואָלף וואָס פאַר אַ פאָרשלאַ-גען ער וויל מאַכען דער קאָנפערענץ פון עקספּערטען.

1,200 פּראָטעסטירטע וועקסלען אין משך פון יאָהר 1926 אין חיפה.

חיפה. (י.ט.א.) אין משך פון יאָהר 1926 זענען אין חיפה פּערגעסטירט געוואָרען 1,200 פּראָטעסטירטע וועקסלען. די דאָזיגע גרויסע צאָהל פּראָטעסטען איז אַ פּועל-יוצא פון הערשענדען ווירט-שאַפטליכען קריזיס. די צאָהל פון די פּראָטעסטירטע וועקסלען אין יאָהר 1925 איז געווען 400 און אין יאָהר 1924 — 200 פּראָטעסטען.

קאָנפיסקירט אַ העברעאישען „דזשאַז-באַנד".

ירושלים. (י.ט.א.) די מאַכט האָט קאָנפיסקירט דאָס העברעאישע בוך פון גבריאל פּאַלמיר: „דזשאַז-באַנד". אין דער פּעראָרדנונג ווערט געזאָגט, אַז דאָס בוך איז געגען דער זיטליכקייט.

אַ העברעאישע ביבליאָטעק אין דער תפיסה.

ירושלים. (י.ט.א.) די העברעאישע נאַציאָנאַלע און אוניווערזיטעט-ביבליאָטעק האָט בעקומען די ערלויבניש פון דער מאַכט צו בעזאָרגען די אַרעסטאַנטען מיט ביכער. אין קורצען ווערט געשאַ-פען אין ירושלים׳ער תפיסה אַ העברע-אישע ביבליאָטעק.

סאַנאַטאָריום פאַר רעקאָנ-וואַלעסצענטען.

חיפה. (י.ט.א.) די קופּת חולים" (אַרבייטער קראַנקען-קאַסע אין ארץ-ישראל) פערענדיגט שוין דאָס בויען פון סאַנאַטאָריום פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען אויפ׳ן נאָמען פון בער באָראָכאָוו. דאָס סאַנאַטאָריום ווערט געבויט אויפ׳ן באַרג כרמל ביי חיפה און איז בעשטימט פאַר 30 פּערזאָן. די עפענונג פון סאַנאַטאָריום וועט פאָרקומען אין מאַי 1927.

„רויטער אנטיסעמיטיזם" אלס וואהל-טאקטיק.

(אַ בריף פון וויען, ספּעציעל פאַר׳ן „לאָדזער טאַגעבלאַט").

פון מ. א. טענענבלאַט.

עסטרייך גרייט זיך צו פּאַרלאַמענט-וואַהלען. נו, איז ביי די פּאָליטישע פּאַר-טייען לעבעדיג געוואָרען. יעדע פּאַרטיי זוכט חטאים אויף דער צווייטער. פּאָ-ליטישע קאָרופּציע און שמוציגע פינאַנ-ציעלע געשעפטען פון דעפּוטאַטען און פּאַר-לאַמענטאַרישע גרופּען ווערען אויפ-געהאַנגען אויף די גרויסע גלעקער פון די פּאַרטייאישע צייטונגען אַלס סיגנאַל אין שטורמציילען פון דער פערשטעהענדע-וואַהל-קאַמפּאַניע.

דוכט זיך, אַז מיט די עסטרייכישע יודען האָט דער דאָזיגער מוטמהויפען קיין שום שייכות נישט. וואָס האָבען די עסטרייכישע יודען פאַר אַ קורבות מיט׳ן פּאַרלאַמענט? די וואַהל-אַגיטאַציע איז לכתחלה געוואָרען אַזוי צוגעשניטען, אַז דאָס פּריוואַטליכע וויענער בירגער-טום בכלל און די בירגערליכע יודישע בעפעלקערונג בפרט, זיצט שוין פון לאַנג אין פּאַרלאַמענט אָן אַ שום פער-טרעטונג. אין עסטרייכישען נאַציאָנאַל-ראַט איז פערטראַטען די פּויערישע בע-פעלקערונג, די אַרבייטער-שאַפט, די גע-וואַלדיגע מאַסען פון מלוכה-בעאַמטע און מוניציפּאַלע אַנגעשטעלטע ווי אויך אַ געוויסער טייל פון קליינערע קריסטלי-כע סוחרים.

די בערך 12% אומאַבהענגיגע יודי-שע בעפעלקערונג פון וויען איז פאַר דער עסטרייכישער געזעצגעבונג בלויז אַ שטייער-אָביעקט, נישט מעהר. וויענער האַנדעל און אינדוסטריע ליגט ביז 50% אין יודישע הענד און דאָס איז אין די לעצטע יאָהרען נישט קיין פּריווילעגיע, נאָר אַ שרעקליכע שווערע לאַסט, אונ-טער וועלכע עס ברעכען צוזאַמען כמה-מעהר פירמעס און אפילו זעהר אַלטע געשעפטסהייזער. פון איין זייט דאָס פּאַרלאַמענט מיט זיין שטייער-פּאָליטיק געגען די שטעדט; פון דער אַנדערער זייט די סאָציאַליסטישע וויענער געמיינ-דע מיט איהר שרעקליכער שטייער-סיס-טעמע געגען יעדען בעזיץ און געגען קאַפּיטאַלבילדונג — זיי בינדען מאַכען ווירטשאַפטליך אַ תל פון וויענער יודי-שען בירגערטום. דאָס יודישע וויען האָט שוין פערלוירען דעם גרעסטען טייל פון די אַלטע פערמעגענס-רעזערוען. מען עסט אויף איצט די לעצטע קאַפּיטאַל-רעשטלעך אָדער מען לעבט און מוטשעט זיך פון מאַכען חובות. אפילו כדי קע-נען בעצאַהלען די שטייערן מוז מען אויף נעהמען קרעדיטען אויף שווערע פּראָ-צענט, ווייל די עסטרייכישע שטייער-אַדמיניסטראַציע טוט בעראַם צוזאַמען: זי בערעכענט אליין הויכע פּראָצענטען פאַר שטייער-חובות און מאַכט נאָך עק-זעקוציעס מיט בושות, הוצאות און קרע-דיט-צושטערונג צוגלייך.

מיט׳ן ווירטשאַפטליכען חורבן האָבען די וויענער יודען שוין געמאַכט שלום. זיי האָבען רעזיגנירט פון יעדער הילף אָדער ערלייכטערונג. זיי ווערען בסדר אָרימער און זענען געצוואונגען אָנצונעה-מען פּאַסיוו זייער גורל, וועלכער ענטוויק-קעלט זיך אין אַ אומפערמיידליכער קאַ-טאַסטראָפע. זיי זענען צופרידען וועניג-סטענס מיט דער פּאָליטישער רוה, מיט׳ן אויסגעשלאָסענעם אַנטיסעמיטיזם, מיט געוויסע בירגערליכע פּריוויטען און מיט אַ זיכערען לעבען, וועניגסטענס אין פי-זישער בעציהונג. אַזוי לאַנג די צוויי הויפּט-פּאַרטייען — די קריסטליך-סאָציאַ-לע און די סאָציאַלדעמאָקראַטען — רייס-סען זיך אַרום דער מאַיאָריטעט אין די געזעצגעבענדע קערפּערשאַפטען, איז וועניגסטענס אָפיציעל נישטאָ קיין יודען-פראַגע אין עסטרייך.

אָבער שוין די ערשטע סיגנאַלען פון דער פערשטעהענדער וואַהל-קאַמפּאַניע האָבען זיך אַנגעהויבען מיט אַנטיסעמי-טיזם. די ערשטע סיגנאַלען זענען רויט, זייער מקור ליגט מערקווירדיגערווייזע ביי דער עסטרייכישער סאָציאַלדעמאָקראַ-טיע. ס׳האָט זיך ענטפּלעקט אַ אָפענער-אויסגעשפּראָכענער רויטער אַנטיסעמי-טיזם. נישט צוליב אַנטיסעמיטישע פּרינציפּען. אַזוי נודניג איז די עסטרייכישע סאָציאַלדעמאָקראַטיע אפשר נאָך נישט. נייין, פשוט צוליב פּאַרטייאישע מאַניעוורעס אין מחנות וואַהל-טאַקטיק.

די סאָציאַלדעמאָקראַטען האָבען נישט אויף קיין ווייטערען יודישען שטימען-צוזוואַקס. שוין ביי די פריהערדיגע וואַהלען האָבען זיי אויסגעשעפּט מאַקסימאַלע יו-דישע שטימען: דעמאָלס האָבען פילע יודען געהאַלטען אויף אַ סאָציאַליסטישע עה-רליכקייט און איצט האָבען פּועל חרטה ווייל די עסטרייכישע סאָציאַלדעמאָקראַ-טיע האָט זיך נישט בענומען לויטויש, אויסנאַרענדיג האָט פערטרויען פון אַזעל-כע יודען, וועלכע האָבען קיינמאָל נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט׳ן תוך פון סאָציאַליזם. גרויסע טיילען פון די דאָזי-גע יודען האָבען זיך לעצטענס אויסגע-ניכטערט און וועלען ביי די קומענדיגע וואַהלען ליבער איבערהויפּט נישט געהן שטימען אידער ווידער פאַר׳ן מאַכט-געבען דעם סאָ-ציאַלדעמאָקראַטישען וועהלער-קאַנדי-דאַטען. די סאָציאַלדעמאָקראַטישע פּאַרטיי מוז דערום זוכען שטימען אויף אַנדערע פּלעצער. זי געהט לאַפּען וועהלער צווי-שען קריסטליכען קליינבירגערטום און דערצו איז נויטיג לאַטש אַ ביסעלע אַנ-טיסעמיטיזם. אויך די סאָציאַלדעמאָקראַ-טען גלויבען אינ׳ם אַלטען עסטרייכישען רעצעפּט, אַז אָהן אַנטיסעמיטיזם קען מען די קליינבירגערליכע עסטרייכישע קריסטען נישט געווינען. זיי נעהמען זיך אַלזאָ אויך צו דר. לועגערס טאַקטיק, אָבער אויף אַ פיינערען, ראַפינירטערען אופן.

אַרויסהענגען פּלוצים די אַנטיסעמי-טישע פאָהן, איז פאַר די סאָציאַלדעמאָ-קראַטען אונמעגליך. איז מען געפאַלען אויף אַ אַנדערער חכמה: דיסקרעדיטי-רען די קריסטליך-סאָציאַלע פּאַרטיי אין די אויגען פון קריסטליכען קליינבירגער-טום דורך יודישע משלים און בעווייזען, אַז איהר אַנטיסעמיטיזם איז בלויז אַ מאַסקע, נור אַ מיטעל און נישט קיין צוועק. דער טענאָר פון דער נייעסטער סאָציאַלדעמאָקראַטישער קאַמפּאַניע קלינגט אַזוי פּראַקטיש אַלס מיאוס׳ע אַנ-טיסעמיטישע אויפרייצונג. אין פּאַרלאַ-מענט, אין די לאַנדעסקערפּערשאַפטען, אין פערזאַמלונגען און אין די פּרעסע, מאַכט מען די קריסטליך-סאָציאַלע דעם פאָרוואורף, אַז זייער אַנטיסעמיטיזם איז אַ שקר, זיי מאַכען אַנטיסעמיטיזם נור מיט׳ן מויל, אָבער נישט פּראַקטיש. זיי האַנדלען מיט יודען. און יעדער קריסט-ליך-סאָציאַלער אונטערנעהמונג איז ער-גיץ וואו בעהאַלטען אַ יוד. און נישט סתם פיינע יודען, נאָר „אָסטיודען" — דאָס הייסט וואָס אין דער קאַרט, דאָס ערגסטע אין דער וועלט.

נו, געהט איטעטום זינט חדשים אַ סדרה יודען. די קריסטליך-סאָציאַלען שווייגען נישט. זיי ווייזען אָן אויף די פּועל יודען אין דער פיהרונג פון דער סאָ-ציאַלדעמאָקראַטישער פּאַרטיי. מען שעלט זיך געגענזייטיג, מ׳זידעלט זיך און בע-שמוצט איינער דעם אַנדערען ווי מאַרק-זיצערס און אַלץ אויפ׳ן יודישען חשבון. דער שרייט „אַ רוח אין אייערע יודענס טאַטען אַריין" און די ענטפערן: „אַ רוח אין דיינע יודענס טאַטעס טאַטען אַריין!" אַזוי געהט עס טאָג פאַר טאָג און די סאָציאַלדעמאָקראַטען מאַכען כסדר נייע אָפענסיווען און פּראָוואָצירען פרישע אַנ-טיסעמיטישע העצערייען און געלעכטער.

אין אַלערונג צוליב אַבריטען ביי דער קריסטליך-סאָציאַלער פּאַרטיי עטליכע טויזענד קליינבירגערליכע אַנטיסעמיטי-שע וועהלער. די גאַנצע חכמה איז בעווי-זען זיי: זעהט נאָר, ווי זיי נאַרען אייך אָב אַלע יאָהרען מיט׳ן אַנטיסעמיטיזם. זעהט, ווער ס׳בעקעמפט דאָס יודישע קאַ-פּיטאַל — מיר אָדער זיי?! זעהט, ווער ס׳האַנדעלט מיט יודען און חבר׳ט זיך מיט זיי. נישט מיר סאָציאַלדעמאָקראַ-טען, נאָר זיי, די קריסטליך-סאָציאַלע! זעהט, ווי מיר מוזען קעמפען אין פּאַר-לאַמענט, אַז די קריסטליך-סאָציאַלע זאָ-לען נישט שאַפען קיין געזעצען לטובת „אַמשילה"! זעהט, ווי אין יעדען קריסט-סאָציאַלען געשעפט שטעקט פערבאָרגען אַ אָסטיודישער שווינדלער!

אַז אַזוי ווערט די גאַנצע פּאָליטישע לופט אין עסטרייך פערגיפטעט מיט סאַ-און ס׳נעמט נישט קיין עק און מען זעהט נישט קיין סוף. ס׳איז נור איין מעלה, וואָס ביי דאָס פּאַרלאַמענט, ביי די פּאָ-ליטישע פּאַרטייען האָבען פערלוירען דעם גאַנצען חן און אָנגעוואוירען אַ יעדען אינטערעס ביי דער עסטרייכישער בעפעלקערונג. אָבער אַנטיסעמיטיזם איז אַ נגע צרעת, וואָס קלעבט זיך און וואָר-צעלט זיך איין טיף אין דער קריסטלי-כער נשמה אַזוי לאַנג, ביז די וואונד ווערט אַ אָפענע און דאָס אַנטיסעמיטישע פייער צופלאַמט זיך אויף גוט צו לעשען.

אין דער דאָזיגער אַנטיסעמיטישע שרפה פון וויען וועלען די סאָציאַלדעמאָ-קראַטען האָבען אַ גרויס חלק און דאָס איז די גרעסטע חרפה און די שענדליכסטע בילמאַליטעט פון דער עסטרייכישער סאָ-ציאַלדעמאָקראַטיע. איבער די האָפנונג אויף עטליכע טויזענד קריסטליכע שטי-מען האָט זי אויפגענומען אַ אַנטיסעמי-טישע קאָנקורענץ מיט דער לועגער-פּאַר-טיי. וועגען די עטליכע טויזענד שטימען זענען די סאָציאַלדעמאָקראַטען שוין פאַר אַרויבע-געלאָפען די אַלטע אַנטי-סעמיטישע פּאַרטייען, מיט איינעם רויטען אַנטיסעמיטיזם, וועלכער מוז ווע-רען און איז שוין היינט געפערליכער פאַר׳ן קריסטליך-סאָציאַלען אַנטיסעמי-טיזם ווייל ער שטאַמט אַצינד פון אַ פּראָגרעסיווער, אידעאַליסטישער, מענ-שהייטס-בעגליקענדער און אינטערנאַציאָ-נאַלער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

דעם דאָזיגען קוריאָז פון אַנטיסעמי-טישען סאָציאַליזם דאַרף מען זיך שטאַרק מערקען און ס׳איז זעהר כדאי, אַז מען זאָל וויסען דעם אמת אויך מחוץ די גרע-נעצען פון עסטרייך. דאָס אָפיציעלע בלאַט פון דער עסטרייכישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, די וויענער „אַרבייטער צייטונג" האָט לגמרי פערשוויגען דעם ווי-זיט פון ענגלישען אַרבייטער מיניסטער קוירנעל וועדזשוואָוד אין וויען, ווייל ער האָט די חוצפה זיין אַ פריינד פון יודען און ליבען דעם יודישען אויפבוי אין פּאַ-לעסטינאַ.

אפילו די אָפיציעלע אַנטיסעמיטישע „רייכספּאָסט" האָט געדרוקט אַ בעריכט פון קוירנעל וועדזשוואָודס רעדע, נור די „אַרבייטער צייטונג" האָט פערשוויגען פאַר די עסטרייכישע אַרבייטער, אַז וועד-זשוואָוד איז בכלל געווען אין וויען.

((אינ"א)

פאַר וואָס זאָגען קינדער ליגענס?

(פעליעטאָן) — פון לעבעדיגען.

איך האָב אַנומעלט געזעהן די פראַ-גע אין אַ צייטונג. איינער אַ דאָקטאָר מייער חקירה׳ט זיך דעריבער און פשט׳עלט זיך: זענען די עלטערן שול-דיג אין דעם, וואָס די קינדער זאָגען ליגענס, צי נישט? — האָט מיך די פראַגע אויך אָנגעריהרט, נישט אַזוי צוליב דער פראַגע, ווי צוליב די קינ-דער.

איך האָב ליב קינדער.

איך האַלט קינדער פאַר די איינציגע מענשען, וואָס זענען ווערט צו לעבען אויף דער וועלט... איך האַלט קינדער פאַר די אינטערעסאַנטעסטע מענשען, די איינציגע, אפשר פאָלקאָמענע מענ-שען, וואָס מיר האָבען... און פאַר מיר איז עס קיין פּאַראַדאָקס נישט...

קינדער זענען פאַר מיר אינטערע-סאַנט מיט דעם, וואָס זיי ווייסען נישט וואָס עס שטעהט זיי פאַר אין לעבען... טאַקע דוקא מיט דעם, וואָס זיי ווייסען נישט, וואָס עס קומט פאַר אין לעבען...

פאַר קינדער איז אַלץ פּלאָנטער און שפּיל, שפּיל און פּלאָנטער... און די פיינקייט פון קינדער איז, וואָס זיי פּלאָנטערן זיך אין לעבען אַזוי זיכער און שפּילען נאָך זיכערער...

אָבער מיר, גרויסע, זאָל אונז צו קיין גנאי נישט זיין, מיר לעבען נישט, נאָר דערציהען דאָס ביסעלע לעבען... תיכף, ווי מיר ווערען די אַלץ-ווייסער איז שוין אונזער לעבען אין תוך קיין לעבען נישט...

און דערפאַר איז דאָס לעבען פון גרויסע אַזוי נישט אינטערעסאַנט.

און די פראַגע, פאַרוואָס זאָגען קינ-דער ליגען, ליגט אויך אין קינדערשער שפּיל איז אויך פערבונדען מיט דער קינדערשער אינטערעסאַנטקייט פון לע-בען...

קינדער זאָגען ליגען, ווייל זיי ווייסען נאָך נישט פון דעם אמת פון די דערוואַקסענע, וועלכע איז בעצם נאָך א גרעסערער ליגען...

קינדער זאָגען ליגען — ווייל זיי שפּי-לען זיך, ווייל לעבען הייסט פאַר זיי אַנ׳אָנגעבלאָזען זייפענבלאָז... אַ שעהנע אויסגעטראַכטע מעשה׳לע... אַ הילצער-נער פערדעל, אַ ליאַלקע... אַ גלאַט שטיינדעלע אפילו. קורץ: שפּיל...

קינדער זאָגען ליגען — ווייל זיי חלום׳ן אַזוי שעהן... ווייל זיי ווייסען נישט פון אונזער ניכטערקייט.

לאַנג לעבען זאָל דער קינדערשער ליגען! נאָר מיט איהם און מיט זיין כח געהען מיר אַרויס אין לעבען.

נאָר מיט איהם ציהען מיר אונזער יאָך.

און ווי נאַריש, ווי נישט ריכטיג, ווי קליין מיר, דערוואַקסענע, קוקען אויס מיט אונזערע טרוקענע, געציפערטע אמת׳ען געגען די טוי׳איגע, פרישע קינדער, מיט זייערע יונגע ליבע לי-גענס!

קינדער זאָגען ליגען—און זאָלען זיי! אָהן זייער ליגען זענען מיר גאָרנישט.

קינדער זאָגען ליגען, ווייל ליגען איז דאָס לעבען... דער גרעסטער שקר פון שקרים, דער פאָטער פון אַלע ליגענס.

ליגען — איז שעהנקייט און פער-שעהנערונג.

אָהן ליגען, איז דאָס לעבען צופאַלונג.

איך האָב ליב קינדער, וואָס עסען זייערע מאָלצייטען נאָר מיט אַ מעשה׳לע.

די מעשה׳לע — דער עיקר און דאָס עסען — אַ דערביי-זאַך ...

דאָס איז שעהנער, ווי מיר עסען, ווי חיות, ווי פרעסער...

ביי קינדער איז די קאַשקעלע גופא — אַ יאָך, אַ משא, אַ ערגערנעס, אַ חשבון, אַזוי פיל געזונט קומט פון דעם צו...

און צו וואָס? — אָבער מיט דער מעשה׳לע ווערט די קאַשקעלע אליין אויך אַ פאַנטאַזיע, אַ געריכט, וועלכע איז געשמאַק פאַר׳ן גומען...

קינדער פערשטעהען מיט׳ן אינסטינקט, אַז אויך דאָס עסען אָהן דער מעשה׳לע איז גאָרנישט... אַ שווערער אמת, און נאָר דער ליגען פון דער מעשה׳לע מאַכט דאָס עסען וויכטיג...

הלואי וואָלטען מיר גרויסע עס פער-שטאַנען, דאַן וואָלטען מיר חינציגער געליטען פון פערשטאָפּונג... מיר וואָל-טען מעהר דערצעהלט און ווייניגער געפרעסען...

איך האָב זעהר ליב קינדערשע לי-גענס.

זיי זענען פאַר מיר די געקרויזטע קעפּ פון דער יוגענד.

זיי זענען פאַר מיר די קינדערשע אַוואַנטורע, אין די ווייטע לענדער פון פאַנטאַזיע, אין דעם מדבר פון אילוזיע...

זיי זענען פאַר מיר דער קינדערשער גלויבען און די שטאַרקייט פון די גרויסע...

דאָס קליינוואַרג זאָגט אונז ליגענס, ווייל זיי גלויבט, אַז די דערוואַקסענע זענען מי-יודע, ווי שטאַרק, און דער-פאַר דאַרף מען זיי זאָגען ליגען...

ווען מיר ווערט נישט גוט פון דער האַרטקייט פון לעבען, פון דער טרוקענ-קייט פון זיינע אמת׳ען, פון דעם חומר, וואָס עסט אויף זיין גייסט — ווענד איך זיך דאַן צו קינדער:

— קינדערלעך, ליבע, דערצעהלט מיר עפּעס, טראַכט איך, דערצעהלט מיר אַ שעהנעם ליגען, אַזאַ, וואָס זאָל פער-שעהנערן מיין מיאוס׳ען אמת!...

— קינדערלעך טייערע, גיט מיר אייערע ליגענס, ווייל עס איז מיר נישט גוט אָהן זיי!...

און איך זאָג: עלטערן, בעשטראָפט נישט אייערע קינדער, פאַרוואָס זיי זאָ-גען ליגענס. כאַפּט זיי בכלל נישט ביי ליגענס... נאָר שמייכעלט, לאַכט און פרעהט זיך מיט זיי צוזאַמען, בענשט זיי פאַר דאָס ביסעלע שעהנקייט, וואָס זיי טראָגען אַריין אין לעבען...

ישיבה-בחור לאָזט אַפּצאַפּען פון זיך א גלאָז בלוט.

גערעטעוועט אַזוי אַרום אַ קראַנקע יודישע פרוי.

אין קאָוונער יודישען שפּיטאָל האָט די טעג פּאַסירט אַ זעלטענער פאַל.

אַ שעהנע יודישע פרוי האָט שוין פון אַ לענגערער צייט געליטען פון אַ קראַנקייט וואָס האָט אָפּגעצויגען פון איהר אַ סך בלוט. זי האָט זיך געפונען אין אַזאַ בלוט-אָרימען צושטאַנד, אַז זי האָט געקענט דערהאַלטען ווערען ביים לעבען נאָר דורכ'ן אַריינפיהרען אין איהר קערפּער בלוט פון אַ געזונדען מענשען. ס'איז אָבער געווען שווער צו געפינען דעם בעלן, וואָס זאָל דערויף איינגעהן.

צו דער פרוי איז געקומען מבקר חולה זיין אַ בחור פון סלאָבאָדקער ישיבה, פאַר וועלכען זי האָט זיך בעקלאָגט אויף איהר מצב און איהם אגב דערצעהלט ווי אַזוי ס'קען קומען די ישועה.

דער בחור איז אַוועק צום סלאָבאָדקער ראש ישיבה און איהם איבערגעגעבען דעם פאַקט, אַז ס'איז נויטיג אַ יונגער געזונטער מענש, וואָס זאָל מקריב זיין אַ קליינעם חלק פון זיין בלוט...

דער ראש ישיבה האָט גערופען צו זיך עטליכע בחורים און נאָכדעם ווי ער האָט זיי דערקלערט די וויכטיגקייט פון דער זאַך, האָבען זיי דערצו מסכים גע־ווען און זענען אַוועק אין שפּיטאָל.

דאָרט זענען זיי אונטערזוכט געוואָרען דורך דאָקטוירים, וועלכע האָבען אַנער־קענט פאַר צוגעפּאַסט אַ יונגען קרעפטי־גען 19-יעהריגען בחור. ער האָט מיט אַ חכמה-וואַרימען מענשליכען געפיהל גע־זאָגט אַ תפילה און דערנאָך זיך בגלאָ־זען אויפשניידען די אָדערן און ס'איז אָפּגעצאַפּט געוואָרען פון זיין קערפּער כמעט אַ גלאָז בלוט.

די בלוט איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין דער פרוי און ס'האָט געהאַט אַ ראַ־דיקאַלע ווירקונג אויף איהר געזונד.

דער בחור האָט פאַר זיין הומאַנער האַנדלונג זיך ניט געלאָזען בעפרידיגען אין וואָסער פאָרם ס'איז און אַוועק צו־פוס צוריק אין סלאָבאָדקער ישיבה...

דער פערשטעלטער פּאָליציי-שעף.

ווי אַזוי אַ גנבים-באַנדע איז אויף אַ קונציגען אופן אַריינגעפאַלען אין דער האַנד פון דער פּאָליציי.

די טעג האָט אַ באַנדע פון גענייטע קאַסע-ברעכער און גנבים אין נעאַפּעל (איטאַליען) בעשלאָסען צו מאַכען אַ איינ־ברוך אין אַ דאָרטיגער באַנק, אין וועל־כער עס האָבען זיך געפונען 50 מיליאָן לירא.

אַלץ איז געווען גרייט, די נאָכשליסעל די אויפברוך-מכשירים, עס האָט בלויז זיך געהאַנדעלט דערין, צו געפינען עפּעס אַ רעכטען באַנקיר, אַ רייכען פּאַסער, וואָס זאָל זיך אינטערנעהמען אָפּצוקויפען אַזאַ גרויסען זאַפּאַס פון טשעקען און ווערט־פּאַפּירען.

דאָ איז זיי אָבער צוהילף געקומען דער דאָרטיגער פּאָליציי-קאָמענדאַנט. וועל־כער האָט שוין אַ לענגערע צייט פאַר־פאָלגט די באַנדע, באַלד דערויף ווי זיי האָבען צום ערשטען מאָל אַדורכגעפיהרט אין דער זעלבער באַנק אַ איינברוך אויף 3 מיליאָן לירא, און ער האָט זיי בשום אופן נישט געקענט כאַפּען. דער פּאָליציי קאָמענדאַנט איז ענדליך געלונגען צו דערגעהן די שפּורען פון דער באַנדע אָבער ער האָט זיי געוואָלט פּאַקען אויף דער הייסער מינוט.

ער האָט זיך דעריבער פערשטעלט פאַר אַ רייכען פּאַסער, שיער נישט אַ באַנקיר און האָט פאָרגעלעגט זיך צו בע־טייליגען אין דעם משא-ומתן. די באַנדע איז דערויף איינגעגאַנגען און אין אַ גע־וויסער נאַכט האָט מען זיך אויף אויטאָס אַוועקגעלאָזט צו דער באַנק דורכפיהרען די אַקציע.

דער פערשטעלטער פּאָליציי-קאָמענ־דאַנט האָט אנגעשטעלט זיינע פּונקציאָ־נערען אין אַלע ווינקלען אַרום דער באַנק, און אַזוי ווי חברה האָט זיך בע־וויזען מיט'ן אנגערויבטען אוצר, האָט ער אַ קנאַל געטון פון אַ רעוואָלווער אַלס סיגנאַל, עס האָבען זיך תיכף בעוויזען פון אַלע בעהעלטענישען די פּאָליציאַנטען און די גאַנצע באַנדע ווי איין מאַן זע־נען אַריינגעפאַלען אין דער נעץ און געשמידטע אין קייטען אָבגעפיהרט גע־וואָרען אין דער תפיסה.

אַ נייע אַראַבישע עצה ווי אַזוי צו לעזען די ארץ-ישראל-פראַגע.

ירושלים. (י.ט.א.) אין דער אַראַ־בישער צייטונג „פּראַט אַל שערק" שרייבט אַכמער סידק דאיאַנו וועגען אַ נייעם וועג ווי אַזוי צו לעזען די ארץ־ישראל-פראַגע. ער לעגט פאַר צו פער־איינגען ארץ-ישראל מיט עגיפּטען. ווען אפילו די ציוניסטען וועלען אַריינברענ־גען קיין ארץ-ישראל אַ מיליאָן יודען, שרייבט דער אַראַבישער פּובליציסט, וואָלט דאָס דאַן נישט געקענט האָבען קיין דעצידירענדען איינפלוס אויפ'ן כאַ־ראַקטער פון אַ מלוכה, וואָס צעהלט 15 און אַ האַלב מיליאָן איינוואוינער, מו־סולמענער לויט זייער גלויבען און אַראַ־בער לויט זייער שפּראַך און קולטור.

דר. ראָזען געקומען קיין מאָסקווע.

מאָסקווע. (י.ט.א.) נאָך אַ לענגע־רער אויפענטהאַלט אין אַמעריקא איז קיין מאָסקווע צוריקגעקומען דער די־רעקטאָר פון „אַגראָ-דזשאָינט" דר. יוסף ראָזען. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער היי־יעהריגער קאָלאָניזאַציע-קאַמפּאַניע, וואָס וועט זיך אָנהויבען אין פריהלינג האָט דר. ראָזען ערקלערט דעם פאַרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור אין ער איז זיכער, דאָס די געהעריגע ערד-שטחים וועלען צוגעשטעלט ווערען אין דער קאָלאָניזאַציע-פּראָגראַם אויפ'ן יאָהר 1927 וועט קענען אויסגעפיהרט ווערען.

טומעל וועגן קאַנצלער ד"ר זייפּעל'ס אינטערוויאו.

שאַרפע קריטיק אין דער יוד. און דייטשער פּרעסע

ווין. (י. ט. א.) דער אינטערוויאו פון וויענער פערטרעטער פון י. ט. א. מיט'ן עסטרייכישען קאַנצלער ד"ר איגנאַץ זייפּעל, וועלכע מיר האָבען די טעג פער־עפענטליכט האָט געהאַט אַ שטאַרקען אָב־קלאַנג אין דער פּרעסע. ווי בעקאַנט האָט קאַנצלער זייפּעל ערקלערט, אַז ער סאָלידאַריזירט זיך מיט'ן פּונקט פון פּראָ־גראַם פון די קריסטליכע סאָציאַליסטען, וואָס זאָגט דאָס עס מוז בעקעמפט ווע־רען די „איבערמאַכט פון צערשטערענ־דעם יודישען איינפלוס אויפ'ן גייסטיגען אוןווירטשאַפטליכען געביט.

די „וויענער מאָרגענצייטונג" שרייבט צווישען אַנדערען: די אַלע אַרגומענטען פון ד"ר. זייפּעל, וועגען יודישען באַל־שעוויזם, קאָמוניזם און קולטור-געגנערי־שען סאָציאַליזם, שוין אָבגערעדט וועגען זייער ריכטיגקייט, איז דאָך אייגענטליך די מאָטיווירונג פון פּאָגראָמען... אויב ד"ר. זייפּעל שטעלט פעסט, אַז ער איז נישט קיין אַנטיסעמיט דאַן דאַרף ער זיך ענטגעגענשטעלען די אַנטיסעמיטישע טענדענצען אין זיין פּאַרטיי אויף וועל־כער ער האָט דאָך זיכער אַן איינפלוס. וועגען דעם הערט מען אָבער נישט, אויב אָבער ער סאָלידאַריזירט זיך מיט דער שטעלונג אין דעם אַנטי-יודישען פּראָגראַם איז דאָך נישט קיין וואונדער, וואָס די יודישע עפענטליכע מיינונג בע־טראַכט ערנסט די ערקלערונג פון קאַנצלער „אַלס שעף פון דער רעגירונג און פער־שטעהט אַלע איהרע פאָלגען".

דער „בערלינער טאַגעבלאַט" ברענגט אויך דעם אינטערוויאו מיט'ן קאַנצלער זייפּעל און גיט צו; די פּראַגע פון י.ט.א. קאָרעספּאָנדענט איז זיכער געווען זעהר אונאַנגענעהם פאַר דעם קאַנצלער. עס איז דאָך זעהר פיינליך פאַר אַ מלו־כה-מאַן מוזען איבער'חזר'ן לעכערליכע און אָבגעשטאַנענע אַרגומענטען, מיט וועלכע עס בענוצען זיך די אַנטיסעמי־טישע פאַרטייען כדי צו מאַסקירען זייערע אייגענטליכע כוונות איינצופיהרען בע־גרענעצונגען לגבי יודען. סאָלידאַריזי־רענדיג זיך מיט אַ טייל אַנטיסעמיטישע פאָדערונגען און וועלענדיג גלייכצייטיג אָבשוואַכען זייער איינדרוק האָט דער עסטרייכישער קאַנצלער אייגענטליך נישט בעפרידיגט ביידע צדדים.

די געהיימניש פון יענער נאַכט...

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען.

פון לעאָן פייערמאַן.

(ערשטע פאָרטזעצונג.)

קומט אַרויס פון דאַנען! — האָט געזאָגט פינקעל, אַ קלינג-טוענדיג מיט'ן לעפעלע אין גלאָז... אַלץ רעגט מיך היינט אויף... איך האָב דאָס שוין גענוג...

ער האָט צוגערופען אַ קעלנער, בעצאָהלט די רעכנונג און גענומען געהן צו דער טיר.

אויף דער גאַס איז געפאַלען אַ שניי. עס איז געווען שטיל און רוהיג. זיי האָבען זיך אַריינגעדרעהט אויף דער פּיעטריקאָווער-גאַס, ביים רוג בענעדיקטאַ האָט פינקעל פּלוצלינג אַ כאַפּ-געטון גרינשטיינ'ען ביים אָרעם:

— אַך, גאָט! דאָס איז זי... יאָ, זי!.. — האָט ער אויסגעזופט, אָפּשטע־לענדיג זיך אויפ'ן טראָטואַר.

— ווער?

— זי... אסתר.

— וואו?

אין דער זעלבער רגע איז פונ'ם טויער פון קינאָ „קאַסינאָ" אַרויסגעגאַנגען אין אַ געדיכטען שטראָם דאָס פּובליקום פון לעצטען סעאַנס. פינקעל האָט זי פער־לוירען פון די אויגען. זי האָט זיך אויסגעמישט מיט די מענשען און פער־שוואונדען.

— איך וועל זי שוין נישט מעהר געפונען... אָבער איך קען שווערען, אַז דאָס איז זי... איך האָב זי דערקענט לויט'ן קאַפּעלוש... און אפשר איז זי איצט געגאַנגען אין „מעטראָפּאָל". מיר וועלען צוריקגעהן...

זיי זענען מיט שנעלע טריט אַוועק צום „מעט-אָפּאָל". פינקעל איז אַריין אינעווייניג, דאָס זעלבע פּאָרל, וואָס אין אָנהויב, האָט געטאַנצט אויף „ביט" טשאַרלעסטאָן. ער איז צוויי מאָל אַדורכגעגאַנגען דורכ'ן זאַל און זיך גוט איינגעקוקט אין אַלע ווינקלען.

אסתר'ן האָט ער נישט געזעהן.

ער איז אַרויס אויף דער גאַס אַ שטאַרק דענערווירטער.

— זי האָט זיך מיר אַרויסגעגליטשט פון אונטער די הענט... האָט ער אַ ברום געטון — עס איז מיר שוין אַלץ איינס... איך וועל אַוועק אַ היים...

פינקעל האָט געוואוינט ביי זיין מוהמען אויף דער פּאָלודניאָווא-גאַס. ער האָט דאָרט געהאַט אַ בעזונדער צימער פאַר זיך. די עלטערן האָט ער פערלוירען בעת'ן קריג. אין לאָדז האָט ער געהאַט בלויז איין, מוהמע'ן, וועלכע האָט איהם ליב געהאַט, ווי אַן'אייגענעם זוהן.

— דראָזשקע! — האָט פינקעל אַ געשריי געטון, צוקומענדיג צום רוג פּיאָט־רקאָווסקאַ. גרינשטיין האָט זיך אַוועקגעזעצט נעבען איהם.

— פּאָלודניאָווא 42... — האָט ער אויסגערופען צום דראָזשקאַזש.

עטליכע מינוט זענען ביידע געפאָהרען שווייגענדע. ביי דער פּאָלודניאָוואַ-גאַס האָט גרינשטיין געמוזט אויסשטייגען, ווייל ער האָט געוואוינט אויף דער נאָוואָמיעסקאַ.

— מאָרגען זאָלסט אירר קומען זעהר פריה אין געשעפט און אַרויסשיקען די סחורה קיין פּלאָצק...

— גוט! — האָט געענטפערט גרינשטיין.

ביים רוג פּאָלודניאָוואַ האָט זיך די דראָזשקע פערהאַלטען. גרינשטיין איז אויסגעשטיגען.

— צום ווידערזעהן!

— צום ווידערזעהן!

גרינשטיין איז אַוועק אויף דער פּיעטריקאָווער, אַראָפּ צו דער נאָוואָמיעסקאַ, און די דראָזשקע האָט זיך אַריינגעדרעהט אין דער פּאָלודניאָוואַ.

צווייטער קאַפּיטעל.

צומאָרגענס אַ זייגער 6 אין דער פריה האָט דער בעאַמטער פון דער קרי־מינאַל-פּאָליציי סטאַניסלאַוו פּאָרעמבסקי, וואָס האָט געוואוינט אויף פּאָלודניאָוואַ 42 פּראָנט, צווייטער שטאָק, — אַרויסגעהענדיג פון זיין וואוינונג מיט אַ שטאָק נידע־ריגער געפינען פינקלען ליגען אויף די טרעפּען פון קאָרידאָר נעבען זיין וואוינונג אָהן צייכענס פון לעבען.

פּאָרעמבסקי איז געבליבען שטעהן אַ פּערציטערטער.

אין אָנהויב האָט ער נישט געקענט דערקענען דעם טויטען, ווייל דער קאָל־נער פון פּוטער האָט איהם פערשטעלט דאָס פּנים. ערשט ווען ער האָט זיך גוט צוגעקוקט צום אומבעקאַנטען, איז ער געקומען צום בעשלוס, אַז דער ערמאָרדע־טער איז דער לאָקאַטאָר פון הויז, זיין שכן פון ערשטען שטאָק.

פינקעל האָט געטראָגען אַ פּוטער, פון וועלכען אַלע קנעפּ זענען געווען פער־קנעפּעלט ער איז געלעגען רוהיג, אָנגעבלאָזען אַ ביסעל אין אַ זייט, ווי ער וואָלט פּלוצלינג געשטאָרבען פון אַ האַרץ-אַטאַקע. אָבער די וואונד אויף דער לינקער זייט פון שטערן, בעשפּריצט מיט בלוט, האָט געוויזען, אַז דער אינהאַבער פון גרויסען מאַנופאַקטור-סקלאַד איז געוואָרען ערמאָרדעט דורך אַ קלאַפּ אין שטערן מיט עפּעס אַ שאַרפען געגענשטאַנד.

פּאָרעמבסקי: האָט אָנגעקלינגען אין פינקעל'ס וואוינונג.

צוליב דער פריהער שעה האָט ער לאַנג געמוזט וואַרטען אויף אַן'ענטפער, אין עטליכע מינוט אַרום האָט זיך דערהערט דאָס פערשלאָפענע קויל פון דער דינסט.

— ווער איז?

— בּיטע זאָפאָרט עפענען...

די דינסט נישט אַראָפּנעמענדיג די קייטעל, האָט אַרויסגעשטעקט דעם קאָפּ דורך דער שפּאַרע, און דערזעהענדיג דעם שכן פון צווייטען שטאָק, האָט זי שנעל דאָס קייטעל אַראָפּגענומען. ערשט איצט איז איהר בליק געפאַלען אויף דעם טויטען קערפּער אין קאָרידאָר. זי האָט אַ־בעראַשט אַ געשריי-געטון און בלייך ווע־רענדיג פון שרעק איז זי צוריקגעשפּרונגען, אָנ'כאַפּענדיג זיך מיט דער האַנט פאַר דער קליאַמקע.

— פּססט!.. שטיל!... עס איז געשעהן אַן'אונגליק... דערווייל קיינעם נישט אויפוועקען... איך וועל רופען דעם סטרוזש און ברענגען פּאָליציי..

זיין וואָרנונג איז געווען איבעריג. דאָס געשריי פון דער דינסט האָט אויס־געוועקט די ווידטען פון דער וואוינונג, די מוהמע פון ערמאָרדעטען. זי איז אַרויס־געלאָפען אין שלאַפראָק אין קאָרידאָר.

— קאַזשאַ, וואָס איז געשעהן?...

די דינסט האָט נישט געענטפערט.

— איך בעט בערוהיגען זיך... — האָט פּאָרעמבסקי, זיך געווענדעט צו מאַ־דאַם ראָזענבלום — איהר זאָלט קיינעם נישט אויפוועקען...

פרוי ראָזענבלום איז אַרויסגעלאָפען טיפער אין קאָרידאָר.

דערזעהענדיג ליגען דעם טויטען קערפּער אויף די טרעפּען, האָט זי פער־לוירען דאָס בעוואוסטזיין. זי האָט הויך אַ געשריי-געטון. פון איהר פּנים איז פער־שוואונדען דאָס בלוט און זי איז אַנידערגעפאַלען אויף דער ערד. די דינסט האָט אויפגעהויבען אַנ'אַלאַרם. די איבערראַשטע לאָקאַטאָרען זענען האַלב-נאַקעטע אַרויס־געלאָפען פון די וואוינונגען. פרוי ראָזענבלום האָט זיך אַ וואָרף-געטון צום טויטען קערפּער און געפּרובט איהם ראַטעווען. עס איז אויך געקומען צו לויפען דער סטרוזש, וואָס איז געוואָרען אויפגעוועקט פון שלאָף.

— וואַיטשעך — האָט פּאָרעמבסקי געזאָגט, ווענדענדיג זיך צום סטרוזש — איך בעט נישט צולאָזען, עמיצער זאָל זיך צו ריהרען צום טויטען ביז עס וועט קומען די „געריכטליך-פּאָליציייאישע מאַכט.

(פאָרטזעצונג מאָרגען.)

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס צוליב א חתונה פון צוויי פרויען.

דאָס קינד, וואָס די פרוי האָט פון דעם „בעל-מאַן" געבוירען, האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ פרעמדעס.

אין בוקאַרעשטער געריכט האָט זיך די טעג אָנגעהויבען אַ פּראָצעס, וואָס האָט זיין גלייכען נישט אין דער גע־שיכטע פון קרימינאַל-פּראָצעסען.

דער פּראָצעס איז טיילווייז פאָרגע־קומען ביי פערמאַכטע טירען און מיר קענען דאָ נאָר איבערגעבען איינציגע פּרטים, וואָס זענען דערגאַנגען צו דער עפענטליכקייט.

די געשיכטע פון פּראָצעס איז פאָל־גענדע: אין אָנהויב נאָוועמבער פון יאָהר 1920 האָט דער צוגעשטעלטער פון דעם קאָפע-הויז פון יוליוס קאַיאָס זיך בעקענט אויף אַ באַהן-סטאַציע מיט אַ געוויסען שעהנעם מעדעל מיט'ן נאָ־מען מאַריאַ זעמבערי. קאַיאָס האָט זיך אין איהר פערליבט און אינגיכען האָט ער אויך איהר פאָרגעלעגט מיט איהם חתונה צו האָבען. דאָס מעדעל האָט איינגעוויליגט און דאָס פּאָרל האָט מיט מזל חתונה געהאַט.

דאָס יונגע ווייבעל האָט אָבער קיין גליק נאָך דער חתונה ביי איהר מאַן נישט געפונען און זי פלעגט אָפט ווייי־נען פאַר איהרע עלטערן אויף איהר ביטערן גורל.

אַמיינסטען האָט זי בעקלאָגט דערפון, וואָס איהר מאַן האָט געהאַט אַ טבע, אפילו אין די הייסטע זומער-נאַכט צו שלאָפען צוגעדישעט ביז איבער די אויערען. נאָך צוויי יאָהר צוזאַמענלע־בען איז געקומען אויף דער וועלט אַ געזונד שעהן מעדעלע.

אין אַ געוויסער נאַכט, בעת קאַיאָס איז אַהיימגעקומען אָנגעשכור'ט און אָנ-דערגעפאַלען אין אַ כראָפּענדיגען שלאָף, האָט זיין פרוי צו איהר גרויסער איבעראַשונג און שרעק, זיך דערוואוסט, אַז איהר מאַן איז נאָר — אַ פרוי. זי האָט דערויף אויפגעוועקט איהר פּמוי־מאַן, עס האָט זיך איהר אין גרויס פערלעגענהייט מודה געווען, אַז ער האָט זי ביז איצט אָפּגענאַרט.

אָט דער דאָזיגער מאַן-פרוי, איז צו־ליב אַ שווערע קראַנקהייט, מיט עטליכע יאָהר צוריק אַדורכגעגאַנגען אַ שווערע אָפּעראַציע.

איצט האָט די אָפּגענאַרטע פרוי אָנ־געקלאָגט דעם מאַן אין געריכט אויף אַ גט. איז נאַטירליך געווען צו לעזען דאָס רעטעניש מיט'ן קינד. בעזונדערס דערפאַר, וואָס דער פאַלשער מאַן האָט גלייכצייטיג בעשולדיגט די פרוי אין אונטריייהייט.

אויב, איך בין, האָט ער גע'טענה'נט קיין מאַן נישט דאַן האָסטו מיך פערראַ־טען, און דאָס קינד איז פון אַ צווייטען, יעדענפאַלס נישט פון איהם.

מאַריאַ זעמבערי האָט זיך אָבער פערטיידיגט געגען דער דאָזיגע בע־שולדיגונג ערקלערענדיג, אַז קאַיאָס האָט זי אין אַ געוויסען מאָמענט דער־צו, אַז זי האָט פולשטענדיג פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין און גלייכצייטיג גע־געבען דעם צוטריט אין זייער הויז אַריין עפּעס אַ פרעמדען מאַנספּערשוין.

אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג האָט יוליוס קאַיאָס זיך בעוויזען אין מענערי־שע קליידער מיט אַ שטייפען קאָלנער און אַ מענער'שען שלופס. גערעדט האָט זי מיט אַ מענער-שטים. דער פּאָרזיצענ־דער האָט זיך צו איהר געווענדעט מיט דער ערשטער פראַגע: ווי הייסען זי?

— יוליוס קאַיאָס.

— זי הייסען דאָך יוליאַ נישט יוליוס?

— זייט 30 יאָהר רופט מען מיך יוליוס. די ווייטערדיגע פערהאַנדלונג איז שוין פאָרגעקומען ביי פערמאַכטע טירען. די מעדיצינישע אויספאָרשונג האָט נאָכ'ן אונטערזוכען דעם בעשולדיג־טען ניכט די בעשולדיגטע פעסטגע־שטעלט, אַז זי איז אַ פולקאָם נאָרמאַל מעדעל...

יודישע כלה פערשוואונדט פאַר דער חופּה צוליב איהר ליבע מיט א קריסט־ליכען אָפיציר.

אין בודאַפּעשט איז פּלוצים פער־שוואונדען דאָס 18-יעהריגע מיידעל קאַטי, די טאָכטער פון דעם פערשטאָר־בענעם יודישען גוטסבעזיצער שמואל טשילאַג.

אַזוי דער פערשוואונדענער יונגער קאַטי האָט זיך שוין זינט אַ לענגערער צייט געדרעהט דער אָבער-לייטענאַנט איוואַן פּאַליטש, אַ קריסטליכער מאַדיאַר, וועלכער האָט איהר נישט געזשאַלעוועט קיין ליבעס-ערקלערונגען.

דאָס מיידעל, יונג און נישט ערפאַה־רען, האָט זיך געלאָזט פערדרעהען אַ קאָפּ, און איהר מוטער, כאָטש אַ יודי־שע פרוי, האָט דאָס רוהיג צוגעקוקט.

דאָס האָט אַזוי געדויערט אַ שטיק צייט, ביז ס'איז געקומען קאַטי'ס רעכ־טער זיווג, אַ וואוילער חתן פון אַ גוטער יודישער פאַמיליע. קאַטי איז מיט מזל אַ כלה געוואָרען, און איהר מוטער האָט געבעטען קאַטי'ס פריהעריגען פערעה־רער, דעם אָבערלייטענאַנט, ער זאָל מוחל זיין און אויפהערען קומען צו איהר טאָ טער.

דער קריסטליכער אָבערלייטענאַנט האָט אָבער די יודישע קאַטי נישט גע־קאָנט פערגעסען. ער האָט זיך אַנידער־געזעצט און אָנגעשריבען אַ בריף צו קאַטי'ס מוטער און פערלאַנגט איהר הסכמה, אַז איהר טאָכטער זאָל חתונה האָבען מיט איהם. די מוטער האָט, פער־שטעהט זיך, נישט געוואָלט אפילו הע־רען דערפון.

עס איז געקומען די חתונה-וואָך, און דאָס הויז פון דער פרוי טשילאַג איז ווי אויף רעדער.

פּלוצלינג אָבער, צוויי טעג פאַר דער חתונה, איז די כלה נעלם געוואָרען, אַוועק פון איהר מוטער'ס הויז אָהן אַ זיי-געזונט, און אויס חתונה!

מ'קען זיך פאָרשטעלען די לאַגע פון דער פערצווייפעלטער מוטער. זי האָט די ערד געגראָבען זוכענדיג איהר טאָכ־טער--אָבער אומזיסט. די נאָכפאָרשונגען פון דער פּאָליציי האָבען בלויז אַזוי פיל אַרויסגעבראַכט, אַז דער אָבער־לייטענאַנט פּאַליטש האָט די יונגע קאַטי'ן אָפּט היפּנאָטיזירט און אַז זי איז געשטאַ־נען אינגאַנצען אונטער זיין סוגעסטיווען איינפלוס.

בינו לבינו האָט די אומגליק־ליכע מוטער בעקומען מיט דער פּאָסט אַ בריף פון איהר פערשוואונדענער טאָכ־טער. זי שרייבט צו איהר מוטער, אַז זי איז אַוועק פון דער היים אָהן איהר ווי־לען און אַז זי האָט זיך נישט געקאָנט וועהרען דאַגעגען. קאַטי בעט אין דעם בריף די מוטער, צו דערפילען דעם וואונש פון דעם אָבערלייטענאַנט באַליטש, און טיילט איהר צום סוף אויך מיט, אַז זי געפינט זיך איצט אין אַ וואַרימען צימער.

אַנ'אַדרעס איז, פערשטעהט זיך, אין דעם בריף נישטאָ, און עס איז אופּבע־קאַנט, וואו קאַטי געפינט זיך איצט, וואָס די שריפט-קענערס האָבען פון אָט דעם בריף יאָ אַרויסגעלייענט, איז, אַז אויך דער בריף איז געשריבען געוואָרען אונטער היפּנאָטישער סוגעסטיע.

דערווייל איז אויך דער אָבערליי־טענאַנט באַליטש נעלם געוואָרען פון בודאַפּעשט און מ'ווייסט נישט וואו זיין שפּור איז אַהינגעקומען.

אין איהר גרויסער פערצווייפלונג האָט קאַטי'ס מוטער געביטען איהר מיינונג אין שוין מסכים געווען, אַז איהר טאָכ־טער זאָל נעהמען באַליטש'ן. די דאָזיגע הסכמה האָט די אומגליקליכע מוטער אויך איבערגעגעבען שריפטליך אין די הענד פון אַ געוויסען בודאַפּעשטער אַד־וואָקאַט, ווי באַליטש האָב דאָס אין זיין בריף צו איהר געפאָדערט. אָבער דער־ווייל איז נישטאָ קיין סימן נישט פון דער פערשוואונדענער מיידעל און נישט פון דעם אָבערלייטענאַנט באַליטש.

א יוד בעקומט דעם ערשטען פּריז פאַר א דייטשע דראַמע.

בערלין. (י.ט.א.) די געזעץ-געזעל־שאַפט אין דער טעאַטער אין בערמען האָט איינגעאָרדענט אַ קאָנקורס אויף די בעסטע דייטשע דראַמע. דעם ערשטען פּריז האָט בעקומען דר. שטיינבערג פון בערלין פאַר זיין דראַמע „דער דערנער וועג".

דר. שטיינבערג איז אַ שוועסטערקינד פון בעקאַנטען, פערשטאָרבענעם יודישען קריטיקער בעל-מחשבות און איינער פון די פיהרער פון די רוסישע עסערען (סאָצ על-רעוואָלוציאָנערען). נאָך דער רעוואָלוציע אין רוסלאַנד האָט ער אַ געוויסע צייט פערנומען דעם פּאָסטען פון יוסטיץ-מיניסטער. היינט איז דר. שטיינבערג אַנ'עמיגראַנט אין בערלין. זיין דראַמע דער „דערנער-וועג" בעהאַנ־דעלט פּראָבלעמען פון דער רוסישער רעוואָלוציע און שילדערט דעם פּעריאָד פון קאָרנילאָוו'ס אויפשטאַנד געגען קע־רענסקי'ס רעגירונג. דר. שטיינבערג בעזיצט אויך פיל יודישען וויסען.

לאדזער כראניק.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע.

(ע) פון די 110 טויזענד זלאטים, וואס זענען אנגעקומען קיין לאדז, וועלען 80 טויזענד צוטיילט ווערן אין לאדז. דאס איבעריגע אין די פראווינץ-שטעט.

די אויסצאהלונגען וועלען זיך אנהויבן אין מאנטאג. עס דארפען זיך אין ש-ש-מעלדען די ארבייטסלאזע, וואס באזיצען לעגיטימאציעס פון 1 ביז 500.

וועגן אויסלענדישע פעסער דארף מען זיך ווענדען נאר אין רעגירונגס-קאמיסאריאט

דער רעגירונגס-קאמיסאריאט אינפארמירט אלע פעראינטערעסירטע, אז וועגן אויסלענדישע פעסער דארף מען זיך נישט ווענדען אין קיין אנדערע אינסטאנצן, נאר אין רעגירונגס-קאמיסאריאט.

אנשטאלט צו קאפירען טעכנישע צייכנונגען.

אין פעטריקאווער 89 איז דורך ח' זאבארסקי געעפענט געווארן אן אנשטאלט צו קאפירען טעכנישע צייכנונגען. די נויטיגקייט פון אזא אנשטאלט האט זיך שטארק געלאזט פילן אין אונזער שטאט.

ח' זאבארסקי האט זיין אנשטאלט איינגעארדנט לויט די נייעסטע פאדערונגען פון דער אויסלענדישער טעכניק, ברענגענדיג אויסלאנד די נייעסטע אפאראטן, וואס מאכען מעגליך אויסצופירן קאפיעס פון צייכענונגען פון יעדער גרויס אין פער-לויף פון דער קורצסטער צייט.

די אנשטאלט איז וויכטיג פאר דער לאדזשער אינדוסטריע, בעזונדערס וועלכע די פעגוצען אינזשינערען און טעכניקער.

גנבות.

(—) פון דער וואוינונג פון חיים הע... זאוואדזקא 18, זענען געגנב'עט געווארן פערשידענע זאכען אין דער ווערט פון 1150 זלאטים.

פארזיצענדעריז פון לאדזער אקושערקעס-פעראיין

פערפיהרט א פראצעס געגען א יודישער הייבאם.

(ג) מיט אנ'ערך אנדערטהאלבען יאהר צוריק איז די לאדזער יודישע אקושערקע פון קראנקען-קאסע, פרוי שטיין, אפגעשטעלט געווארן אין איהר ארבייט צוליב דעם, וואס ביי געבורטען, וועלכע זי האט בעהאנדעלט, זענען פארגעקומען א ריהע אומגליקס-פאלען מיט די קימפעטאָרינס. נישט וועלענדיג אנווענדען דעם פאסטען אין דער קראנקען-קאסע, האט פרוי שטיין זיך געווענדעט צו דער פארזיצערין פון פעראיין פון די קראנקען-קאסע-אקושערקעס, פרוי יונג (א קרוב מיט) און איהר געבעטען זי זאל איהר שטיצן און פאר איהרעטוועגן אין דער דירעקציע פון דער קראנקען-קאסע. פאר דער אינטערוועגץ האט פרוי שטיין געצאלט צוזאגען דער פארזיצערין יונג א היבשע סומע געלד. דער סוף איז געווען, אז פרוי שטיין איז צוריק צוגעלאזט געווארן צו דער ארבייט.

אין א צייט ארום האט פרוי שטיין זיך געזאלט ארויסלאזען פאר איהרער א קרוסטליכער חבר'טע, אנ'אקושערקע, אז זי האט געגעבען דער פרוי יונג געלד פאר'ן צו-ריק ארייננעמען זי אין קראנקען-קאסע.

אין אקושערקעס-פעראיין (פעטריקאווער 73) איז פארהאן א בעשלוס, אז נייע מיטגלידער קאנען צוגענומען ווערען נאר דורך דער אלגעמיינער מיטגלידער-פערזאמלונג. פלוצלינג אבער האבען די פער-אויגס-מיטגלידער בעמערקט, ווי אין דער קראנקען-קאסע-צענטראלע דרעהען זיך נייע אקושערקעס, וואס א מייל פון זיי זע-גען שוין צוגענומען געווארן און א מייל האט נאר געווארט אויף „נאמינאציעס".

פערשטעהט זיך, אז די מעשה האט ארויסגערופען אנ'אויפרעגונג ביי די אקושערקעס. עס איז גערופען געווארן א בפעציעלע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס איז אויסגעבראכען א שטורם געגען דער פארזיצענדערין מאדאם יונג.

פרוי יונג האט אין ארויסרופען די אונציפי-ידענהייט געגען איהר בעשולדיגט די פרוי שטיין, וועלכע זי האט אנגע-קלאגט אין געריכט פאר רכילות.

נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען צום דריטען מאל. עס זענען ארויסגערופען געווארן ערך 18 עדות, ס'רוב אקו-שערקעס.

א טייל עדות מצד פרוי שטיין האבען געגעבען בעלאסטיגענדע ערקלערונגען פאר פרוי יונג. אזוי למשל האט עדות אל-שעווסקא ערקלערט, אז אקושערקע שטי-לעוויטש האט צוגעזאגט דער פארזיצע-רין יונג א בריליאנטענעם רינג אויב זי וועט זיך בעמיהען זי ארייננעמען אין קראנקען-קאסע. אנ'אנדערע האט צוגע-זאגט איהר א קויש בלומען א.א.וו.

אין רעזולטאט האט דאס געריכט פער-משפט די פרוי שטיין אויף 50 זל. שטראף.

דער דאזיגער אורטייל האט ארויסגע-רופען אנ'אונצופרידענהייט ביי ביידע צדדים:

א נייער טריפה-סקאנדאל פון א יודישען קצב

דער קרבן פון מכשול איז סך-הכל א מורה-הוראה'ס א זוהן.

(ג) פערגאנגענעם שבת-צו-נאכטס איז א קונה, וואס שטאמט פון א רבנישער פאמיליע, געקומען אין דער יאטקע פון קצב אברהם-משה פרידמאן. צוליב דעם, וואס דער קונה האט גראד געדערט פוי-ליש, האט דער קצב איהם פערקויפט טריפה פלייש.

אז מען האט דאס פלייש כשר-געמאכט, געוויקט און געזאלצען, איז דער בעל-הבית'טע דאס אויסזעהן פון פלייש פער-געקומען פערדעכטיג. עס האט זיך באלד אנגעהויבען א חקירה-ודרישה. מען האט, נאטירליך, לאנג נישט געדארפט טראכ-טען און עס איז פעסטגעשטעלט געווא-רען, אז דאס איז טריפה פלייש. אז מען איז אוועק צום קצב מיט א טענה הלמאי ער האט א יוד פערקויפט טריפה פלייש, האט דער קצב זיך פערענטפערט, אז ער האט געמיינט, דאס דער קונה איז א קריסט, באשר ער האט גערעדט... פויליש.

נעכטען איז אין שייכות דערמיט פארגעקומען א זיצונג פון ראבינאט. עס איז גערופען געווארען דער קצב פריד-מאן, וועלכע די מורה-הוראה'ס האבען גענומען אויפ'ן פערהער און איהם פער-ווארנט מעהר נישט צו פערקויפען אין זיין יאטקע טריפה פלייש, אין געגענטייל וועט ביי איהם צוגענומען ווערען דער הכשר אויף כשר פלייש.

באנקעט לכבוד דער ערעפנונג פון דער נייער האנדווערקער-באנק.

נאך דער דינסטאג'דיגער פייערליכער ערעפנונג פון דער נייער יודישער האנד-ווערקער-באנק איז אין פרזהוואלד'ס זאל פאלודניאווא 10 איינגעארדנעט געווא-רען א באנקעט, צו וועלכען עס זענען גע-ווען איינגעלאדען ביז 100 פערזאן.

ביי פיין-געדעקטע טישען, וואו ס'האט אויך נישט געפעהלט א ביסעל משקה, האט זיך דער עולם משמח געווען ביז 3 ביינאכט.

ה' באלבארושסקי בעגריסט די בעשיי-דענע התחלה און דריקט אוים דעם וואונש, אז די באנק זאל בקרוב פערוואנ-דלט ווערען אין אנ'אינסטיטוציע, וואס זאלקאנען שטעלען אויף די פיס דעם פער-ארימטען יודישען האנדווערקער.

ה' לעווין זאגט אין א בגילופינ'דיגער שטימונג, אז דעם אמת'ען שבח פאר דער איניציאטיווע קומט דעם אהרן. ווייצמאן, וועלכען דער עולם אפלאדירט ווארם.

דעם גרעסטען בייפאל אבער האט גע-האט דער מחלק אויפ'ן באנקעט, ה' פא-קולא, וועלכער דריקט אוים זיין שטאר-קען גלויבען אין ערפאלג פון דער באנק.

ביי א הייטערער שטימונג איז זיך דער עולם פונאנדערגעגאנגען.

2 וואכן ארעסט פאר פערקויפען זאכען וואס זענען בעשטימט אויף ליציטאציע

(א) דער סעקוועסטראטאר פון 1. פינאנץ-אמט האט געמאכט א סעקוועסטער אויף 10 זעק מעהל אין דער בעקערייי פון הערמאן פענסטער אויף אנ-אראהאוו 38, אויפ'ן חשבון פון נישט-איינגעצאהלטע אימזאץ-שטייער.

דער סעקוועסטראטאר האט גאכ'ן ארו-בפיהרען א רשימה פון די זאכען, די אויפזיכט איבער זיי איבערגעגעבען פענסטער'ן. אין טאג, ווען עס האט גע-זאלט פארקומען די ליציטאציע, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז עס פעהלען 4 זעק מעהל.

דער לייטער פון 1. שטייער-אמט האט אנגעקלאגט פענסטער'ן פאר פערקויפען די זעק מעהל.

נעכטען איז פארגעקומען דער פרא-צעס. פענסטער איז פער'משפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט.

פראצעס פון צוויי יונגעלייט

פאר מאנס זיין א מערדעל.

(§) נעכטען האט דאס קריים-געריכט אין לאדז בעטראכט דעם פראצעס פון 26-יעהריגען אלפאנס רומבערגער און 25-יעהריגער באלעסלאוו יאצקאווסקי, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען, און פערגוואלדיגען די 28-יעהריגע מאריאנא אוושיצקא.

געהענדיג אויפ'ן אזארקאווער וועג האבען די אויסוואורפען פערנארט דאס מיידעל אין וואלד ארויין און דארט בע-גאנגען איבער איהר די שענדליכע טאט.

דאס געריכט האט דעם פראצעס בע-טראכט ביי פערמאכטע טירען.

ביידע זענען פער'משפט געווארען אויף א חודש טורמע.

ד"ר קאלושינסקי זיך אפגעזאגט פון אמט אלס הויפט-דאקטאר פון קראנקען-קאסע

(ד) עהע-נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע, אויף וועלכער עס איז בעטראכט געווארען די רעזיגנאציע פון ד"ר קאלושינסקי אלס הויפט-דאקטאר פון דער קראנקען-קאסע. ד"ר קאלושינ-סקי האט צוגעשיקט פון א קורארט און גאלוציען א בריף, אז מען זאל איהם בעפרייען פון זיין אמט און בעשטימען אנ'אנדערען הויפט-דאקטאר.

אלס סיבה פון דער דימיסיע גיט ד"ר קאלושינסקי אן זיין שוואכען געזונד-צושטאנד.

דער בריף איז דורך דער פערוואל-טונג גענומען געווארען צום קענטניש און עס איז פער-ארדנעט געווארען דער די-רעקציע אויסצושרייבען א קאנקורס אויפ'ן אמט פון הויפט-דאקטאר.

די מעשה פון דער דימיסיע האט אנ'-אנדערען אונטערגרונד, ווי דער געזונד-צושטאנד פון ד"ר קאלושינסקי.

מיט עטליכע וואכען צוריק האט ד"ר קאלושינסקי פארגעלעגט, אז עס זאל בעשטעטיגט ווערען א געהילף צו איהם. דערביי האט ער פארגעלעגט זיינעם א ידיד. די פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע האט ד"ר ק.'ס קאנדידאט אפגע-ווארפען. ד"ר ק. האט זיך דערפון געפיי-נען בעליידיגט און זיך אנטשלאסען אפצו-זאגען פון זיין אמט.

אויף די אפטייק-ארטיקלען מוז מען אנגעבען די פרייזען.

(א) ווי בעקאנט, זענען אפטייק-אר-טיקלען בעפרייט דערפון, אז אויף די עטי-קעטען זאלען זיך געפינען אויפגעשריבען די פרייזען.

די מאכט האט אבער פעסטגעשטעלט, אז צוליב דעם ווערען געגומען צו הויכע פרייזען פון רפואות. עס איז ארויסגע-געבען געווארען א פעראָרדנונג, אז פון 1. מערץ זאלען אויף די עטיקעטען זיך גע-פונען אנגעגעבען די פרייזען.

דעלעגאציע פון גייסטיגע ארבייטער פאהרט קיין ווארשא

אויס'פועל'ן, אז דירות פון ארבייטסלאזע און פון די, וואס פערדינען ווייניג, זאלען זיין פריי פון דירה-געלד.

(ע) אויף דער פערזאמלונג פון די גייס-טיגע ארבייטסלאזע, וואס איז מאנטאג פארגעקומען, איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו דער געזעלשאפט „לא-קאטאר" ווענען אינגאניזירען א ברייטע אקציע פאר'ן לאקאטאריען-שוץ.

דעם פעראיין „לאקאטאר" וועט פאר-געלעגט ווערען צו שיקען א דעלעגאציע קיין ווארשא ווענען אויס'פועל'ן ביים אי-נערן-מיניסטער, אז וואוינונגען פון אר-בייטסלאזע און פון די, וואס פערדינען ווייניג, זאלען אינגאנצען בעפרייט ווערען פון דירה-געלד.

א חוץ דער דעלעגאציע פון „לאקא-טאר" זאל פאהרען קיין ווארשא א בעזונ-דערע דעלעגאציע פון פארשטעהער פון אלע פעראיינען פון גייסטיגע ארבייטער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט היינט אין אווענד פארקומען א בעראטונג, אין וועלכער עס וועלען אנטיילנעמען פאר-שטעהער פון אלע פעראיינען פון גייסטי-גע ארבייטער.

די ווארטא געהט ארויס פון די ברעגעס

און אייניגע דערפער ווערען פערגאסען.

(פ) אין די לעצטע טעג איז אין שע-ראדזער און לענטשיצער קאנט פארגע-קומען א פערפלייצונג צוליב דעם, וואס די ווארטא איז אין יענעם קאנט ארויס פון די ברעגעס. אייניגע דערפער זענען פערגאסען געווארען.

די איינוואוינער פון יענער געגענד האבען זיך געווענדעט צו די מאגיסטרא-טען אין די גרעסערע שטעט, דערונטער אין לאדז, אז עס זאל געזאמעלט ווערען געלד אויף בויען וואלען ביי דער ווארטא, כדי אונמעגליך צו מאכען די פער-פלייצונגען.

רעדאקטאר פון „ראזוואי" פער'משפט צו בעצאהלען 100 זלאטיס.

(—) דעם 13. אויגוסט האט דער הי-גער „ראזוואי" געדרוקט אנ'ארטיקעל מיט'ן טיטעל „דער משוגע'נער מיניס-טער", אין וועלכען די רעגירונג איז שטארק אנגעגריפען געווארען. דער רע-דאקטאר פון „ראזוואי" איז אנגעקלאגט געווארען אין געריכט. נעכטען איז פאר-געקומען דער פראצעס און דער רעדאק-טאר איז פער'משפט געווארען צו בע-צאהלען 100 זל. שטראף.

געקומען פון „קאכאנובקא" און זיך אויפגעהאנגען.

(או) מיט אייניגע צעהנדליג טעג צו-ריק איז צוריקגעקומען פון „קאכאנוב-קא" די גייסטיג-קראנקע יוזעפא וולא-דארסקא. דער דאקטאר האט זי ערקלערט פאר אויסגעהיילט.

נעכטען איז וולאדארסקא פלוצלינג ארייגעפאלען אין א געוואלדיגער נער-ווען-צושטאנד און ווען אנדערע עלטערן זענען אוועק פון דער היים, האט זי זיך אויפגעהאנגען.

דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון דער אומגליקליכער.

טרויער-אקאדעמיע צום אנדענקען פון אחד-העם.

זונטאג דעם 23. יאנואר 8.30 אין אווענד, קומט פאר אין לאקאל פון „הזמיר" (על. קאשטשושקי 21) א טרוי-ער-אקאדעמיע צום אנדענקען פון פער-שטארבענעם יודישען נאציאנאלען דענ-קער און שעפער פון גייסטיגען ציוניזם, אחד-העם (אשר גינזבערג ז"ל) מיט דער בעטייליגונג פון רעדנ. י. אונגער, ד"ר י. פרענקעל און ה' מ. ליטמאן.

די אקאדעמיע ווערט איינגעארדנעט דורך דער לאדזער ציוניסטישער ארגא-ניזאציע.

אבער-קאנטאר קוסעוויצקי'ס קאנצערט ווערט אבגעלעגט.

דער בעריהמטער אבער-קאנטאר משה קוסעוויצקי, וועלכער האט געזאלט שבת דאווענען אין פילהארמאניע, וועט נישט קאנען, צוליב זיין קראנקהייט, קומען קיין לאדז און דעריבער ווערט דער קאנצערט אפגעלעגט. די אויסגעקויפטע בילעטען זענען גילטיג.

וועגען טאג פון קאנצערט וועט בע-זונדערס געמעלדעט ווערען.

פון הונגער.

(—) פאר'ן טויער פון גאוואי-זאכאדשעווו סקא 11 איז געפאלען און חלשות פון הונגער און ערשעפונג דער 30-יעהריגער טשאיקאווסקי.

די פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

8-טונג!

דאס „לאדזער טאגעבלאט"

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה

אין אלע באהן-קיאסקען פון „רוך"

(„Ruch")

א זעלנער ענטלויפט פון מיליטער

און ארדענט זיך איין א געהיימע וואוינונג אויף א בוידעם.

ער ווערט געכאפט און פער'משפט אויף 6 יאהר שווערע טורמע.

(§) נעכטען איז אין הינטען מיליטער-ריש: קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון 26-יעהריגען סטאניסלאוו דומשארעק, וועלכער איז בעשולדיגט אין דריי מאל אנטלויפען פון מיליטער.

דומשארעק איז א זוהן פון פערמעגליכע עלטערן, וואס וואוינען אין לאדז אויף דער קעלמא 8. דעם 21. אויגוסט 1921 איז ער גענומען געווארען צום מי-ליטער. אפדינענדיג קוים עטליכע וואכען איז ער ענטלאפען און זיך בעהאלטען אין דער וואוינונג פון זיינס א קאלעגע אויף ראקאטשינער 89. ער איז דערמאלט ארעסטירט געווארען דורך דער זשאנ-דארמעריע און פער'משפט געווארען אויף 1½ יאהר טורמע.

נאכ'ן אפזיצען די שטראף איז ער אוועקגעשיקט ווידער ארייננעצויגען געווארען אין די מיליטערישע רייהען און אין עטליכע וואכען ארום איז ער ווידער ענט-לאפען. ער איז אויפסניי געכאפט געווא-רען און פער'משפט געווארען אויף 2 יאהר טורמע און נאכ'ן אפזיצען די שטראף איז ער נאכאמאל צוגעשטעלט גע-ווארען צום 31. פולק.

דעם 26. יולי 1926 האט דומשא-רעק געשטעלט א פושעפעסקע צו געהן אין דער שטאט. ארויסקריגענדיג זיך פון די קאשארען אויף אזא אופן איז ער שוין מעהר נישט צוריקגעקומען.

צומארגענס ביים אפעל האט דער די-זשור-נע נישט בעמערקט דומשארעק'ן ער האט זעגען דעם מיטגעטיילט דעם אנפיהרער פון פולק, וועלכער האט דער-ווייל מודיע געווען דער זשאנדארמעריע.

די זשאנדארמעריע האט זיך דער-וואוסט, אז דומשארעק געפינט זיך אויף קעלמא 8 און בעהאלט זיך אויפ'ן בוידעם, וואו ער האט זיך איינגעארדנעט א גאנ-צע וואוינונג.

א זייגער 1 ביינאכט האבען זשאנדאר-מען בעלאגערט די וואוינונג און אין משארעק' געוואלט ארעסטירען. א אין דערזעהענדיג די זשאנדארמען, ארויסגע-שפרינגט פון פענסטער און גענומען אנט-לויפען.

די זשאנדארמען האבען געוואלט שי-סען און אנטלאפען. אומשארעק האט דער-זעהענדיג אונטער זיך אויסגעשטרעק-טע ביקסען, געלאזט זיך ארעסטירען.

נעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס.

ער איז פער'משפט געווארען אויף 6 יאהר שווערע טורמע.

פארוואס איז אבגעשטעלט געווארען דאס בויען פון פוילישען טעאטער אין קאליע-גארטען?

(ע) היינט ווערט פארקומען א זיצונג פון סעניארען-קאנווענט ביים שטאט-ראט, אויף וועלכער עס זאל אויסגע-וועהלט ווערען א קאמיטעט, וועלכער זאל זיך בעשעפטיגען מיט האבען די אויפזיכט איבער'ן בויען דאס פוילישע טעאטער.

ווי בעקאנט, האט שוין אזא קאמיטעט אמאל עקזיסטירט און צוזאמענשטעל פון קאמיטעט זענען געווען פערטרעטען: מארצעלי באטשינסקי, אינזש. נאליע, די וויצע-פרעזידענטען וואיעוואדזקי און גראשקאווסקי א. אנד. דער דאזיגער קא-מיטעט האט זיך אין דער קורצער צייט פון זיין עקזיסטענץ אנגעטראפען אויף שטע-רונגען מצד'ן מאגיסטראט, וועלכער האט דעם קאמיטעט נישט ארויסגעגעבען די נעהעריגע פאנדען און זיך נישט בע-מיהט ביים אינערן-מיניסטעריום ווענען אנ'ערלויבניש אויף נעמען א שטייער פון טעאטער- און קינא-בילעטען אויף בויען דאס טעאטער.

נישט קוקענדיג אויף די אלע שוועריג-קייטען איז דעם קאמיטעט געלונגען צו קויפען א פלאץ פאר דער טעאטער-געביי-דע געבען דער רוסישער צערקווע. צוליב דעם, וואס דער מאגיסטראט האט זיך ווייטער אויפגעהערט צו פעראינטערעס-ירען מיט'ן בוי פון דער געבייידע, האט זיך דער קאמיטעט פונאנדער-געלאזט.

לעצטענס איז די פראגע ווענען א בנין פאר'ן פוילישען טעאטער ווידער געווא-רען אקטועל און דורך דער איניציאטיווע פון מאגיסטראט ווערט געוועהלט א נייע קאמיסיע.

פראצעס פון א לעהרערין פון א פאלקס-שולע פאר פעלשען א צייגניש.

(—) פאר'ן לאדזשער קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאנען די 30-יעהריגע לעה-רערין פון א פאוושעכנע שולע, מאריא ווילקאווסקא, וועלכע איז אנגעקלאגט גע-ווארען דורכ'ן שול-אינספעקטאר אין פעלשען א צייגניש פון וואך-שעווער לעה-רער-אנשטאלט, כדי צו בעקומען א דע-כערען געהאלט. לויט'ן צייגניש האט ווימ-קאווסקא געענדיגט אנ'אנגעווערזיטעט. אין געריכט האט זיך אבער ארויסגעווי-זען, אז זי האט קיינמאל נישט בעזוכט קיין שולע.

ווימקאווסקא איז פער'משפט געווא-רען אויף 2 חדשים טורמע. צוליב דער אמנעסטיע איז איהר די שטראף גע-שאנקען געווארען.

דאס ווערט היינט געשפילט

אין די טעאטערן און קינאס?

שטאטיש-טעאטער: — „עסיאל-קאווי ו'ולאפי דאנע".

פאפולארני: — „נאראנצא קרעוו".

סקאלא: — „ווינער בלוט".

לונא: — „אין די נעגעל פון א קאקעטע".

רעדיטא: — „וויען, די שטאט פון מיינע חלומות".

גראנד-קינא: — „דער וואלף פון שטרויסען".

אפאלא: — „דער צירק-שמשון".

אדעאן: — „די פערמאסקירטע כלה".

קארסא: — „ד"ר מאבוזע".

בעראטונגען פון רומענישע אוניווערזיטעטס-רעקטארען.

בוקארעשט. (י.ט.א.) די רעקטארען פון אלע רומענישע אוניווערזיטעטען האבען אין מיניסטעריום פאר פאלקס-בילדונג אבגעהאלטען א בעראטונג. אלס יסוד פון דער בעראטונג איז געווען דער מעמאראנדום פון די רומענישע סטודענטען. די רעקטארען האבען בעשלאסען, נישט בעטראכטען די פאדערונגען בנוגע „נומערוס קלאוזוס“ און „נומערוס נולום“ מכח די מתים-פראגע איז בעשלאסען געווארען צו אינטערווענירען ביי די יודישע קהלות אז מען זאל צושטעלען אין די קליניקעס די מתים, וואס האבען נישט קיין קרובים. געגען צוריקציהען די שטראף פאר די סטודענטען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין די אונרוהען איז בעשלאסען געווארען, אז אויב די לאגע אין די אוניווערזיטעטען וועט זיך ענדערן, און עס וועלען געענצליך אויפהערן די אנטיסעמיטישע אגיטאציעס און עס וועלען זיין גענוגענדע גאראנטיעס פאר רוהע, וועט מען צוריקציהען די בעשטראפונג פון די סטודענטען.

די סטודענטענשאפט פון די מערב-דייטשע הויכשולען זאגען זיך ארויס געגען דעם ראסען-פרינציפ.

בערלין. (י.ט.א.) דער פערבאנד פון די פרייסישע סטודענטען שטרעבט, ווי בעקאנט צו שאפען אן אלדייטשען סטודענטען-פערבאנד, וואס זאל ארומנעמען חוץ די דייטשע סטודענטען אויך די דייטשע סטודענטען אין אנדערע לענדער. דער דאזיגער פערבאנד זאל זיין שטרענג עקסקלוזיוו און ארומנעמען אויסשליסליך ארייער. דער פרייסישער בילדונגס-מיניסטער דר. בעקער האט זיך ענטגעגענגעשטעלט דעם דאזיגען אנטיסעמיטישען פראיעקט אנווייזענדיג, אז רעכטליך איז דערלאזבאר נאר אזא פערבאנד, וואס וועט ארומנעמען אלע סטודענטען-דייטשע בירגער. נישט לאנג איז פארגעקומען אין האנאף א קאנפערענץ פון די אקאדעמישע פעראיינען פון די מערב-דייטשע אוניווערזיטעטען. די דאזיגע קאנפערענץ האט זיך מיט א גרויסער מעהרהייט שארף ארויסגעזאגט געגען דעם ראסען-פרינציפ און אונטערשטיצט די שטעלונג פון מיניסטער דר. בעקער.

ביכער-אויסשטעלונג פון דער פראגער יודישער קהלה.

פראג. (י.ט.א.) דעם 16-טען יאנואר איז געעפענט געווארען א ביכער-אויסשטעלונג פון דער יודישער קהלה-ביבליאטעק. די פראגער קהלה-ביבליאטעק איז בעריהמט אין דער גאנצער וועלט און איז א בעווייז פון דער גרויסער יודישער פערגאנגענהייט אין פראג. די אויסשטעלונג בעשטעהט פון צוויי טיילען. איינע נעמט ארום די יודישע טיפאגראפישע קונסט און די צווייטע פערנעמט זיך מיט'ן אינהאלט פון די ביכער אין דער טיפאגראפישער אבטיילונג זעהען פערהאן 34 זעלטענע דרוק-ווערק, וואס שטאמען פון פאר דעם יאהר 1650, אין דער צווייטע אבטיילונג געפינען זיך ווערטפולע יודישע ווערק אין משך פון יאהרהונדערטע, אויף דער אויסשטעלונג ווערען אויך געהאלטען רעפעראטען וועגען דער יודישער טיפאגראפישער קונסט א. א. וו.

נייער צענניק פון פלייש.

דער מאגיסטראט האט ארויסגעגעבען פאלגענדען צענניק פון פלייש:

תורה.

דינד-פלייש, כשר, I סארט	3—	זלאטים.
„ II „	2,55	„
שעפסן-פלייש, כשר,	2,70	„
קעלבערן-פלייש	2,40	„

רעטאיל.

רינד-פלייש, כשר, I סארט	3,58	זלאטים.
שעפסען-פלייש	3,04	„
קעלבען-פלייש	2,78	„

פאר נעמען טייערער פון די דאזיגע פרייזען דראהט א הויכע שטראף.

נייע פערוואלטונג פון „נושאי המטה“.

אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון „נושאי המטה“ איז געוועהלט געווארען א פערוואלטונג פון פאלגענדע פערזאנען:

ראטמאן יחיאל יצחק בערמאן, שמואל וואלף ראזמאן, הערש אפענבאך, יוסף חושאנאוויטש, יצחק מאיר טייטעלבוים, בנימין רוס, ליפא ביין, בנימין מארסקא, מאטיל מונק, יצחק מאיר זדונסקי, אלי' וויסמאן, ברוך גאלדבערג, לייב טשעכאטא, נחום אלי' באם, יעקב וועליג רויטמאן.

רעוויזיאנס-קאמיסיע: בעריש דאבזשינסקי, משה טאכטערמאן, בעריש ראזמאן. קאנדידאטען: מיכאל גאלדשטיין, זלמן פרידמאן.

איבערגעפאהרען פון א טראמוואי.

דער סטרוזש פון גדאנסקא 16 איז, קעהרענדיג די גאס, אונטער-געפאהרען געווארען דורך א טראמוואי און שווער פערוואונדעט געווארען.

געבליבען אויף דער גאס.

(—) די הימלאזע העלענא קאזיעצקא האט געבוירען אויפ'ן באלוטער פלאץ א קינד. דער פאגאטאוויע-חאקטאר האט זי אפגעפיהרט אין וועבערין-קליניק.

מאסקען-באל פון דער יודישער פרעסע

דעם 29 יאנואר אין „אימפעריאל“.

פראגראם:

דער פרעסע-באל וועט געעפענט ווערען מיט

א פרעסע-הימן

טעקסט—דיכטער משה בראדערזאהן, מוזיק — קאמפאזיטאר העניך קאהן.

אין קאבארעט-זאל:

1) באלעט

איינשטודירט פון באלעט-מייסטער פון דייטשען טעאטער ה' גאסטעל בערגער.

2) פורים-שפיל

(אויסגעפיהרט פון דער לאדזשער יודישער דראמאטישער סטודיע, מוזיק: ה. קאהן).

3) דער גרעסטער ראדיא-אפנעמער פון דער וועלט

די טויבע פון דעם ראדיא-אפאראט האלט 5 מעטער די ברייט.

ס'וועלען געהערט ווערען לינקע רעדעס פון: סען. ד"ר ברוידע, דעפ. ד"ר ראזענבלאט, דעפ. לייבעל מינצבערג, רעד. אוגער, רעד. ע. האמבורטסקי, רעד. ישראל קאהאן, רעד. לאזאר פוקס, דעפ. קירשבראון, טאנארע, בערנארד שאו, ראלאן, בארביס, הארש דוד נאמבערג, שלום אש, ח' לעוו האלענדערסקי, ח' ישראל ליכטענשטיין, ח' פראים לאזער, ח' מולע, ראטמאן ר' יחיאל יצחק בערמאן, ב. א. גליקסמאן און אנד. לאדזשער גדולים.

געזאנג-נומערן: פון ד"ר פריבולסקי, גרשון סיראטא, יאסעלע ראזענבלאט, וויקטאר כענקין, דועט פון אלא לילית מיט ר' יאסעלע כענטשינער.

אין גרויסען זאל—קארוזעל

ביי דער קאטערינקע דרעהט א בעקאנטער אנפיהרער פון דער „אגודה“.

חתונה-בויד, א גט-ביידל,

א געצעלט פון א וואהרזאגערין.

אנ'אמת'ע פאטאגראפישע אנשטאלט.

פערשידענע קיאסקען, הערליכע דעקאראציעס.

טעמפעל פון דער יוד. פרעסע

קאריקאטורען פון כלל-טוער, זשורנאליסטען, קהלה-פערזאנען, דעפוטאטען, סענאטארען, געמאלט פון די בעסטע יודישע קינסטלער.

רייכער בופעט. 2 ארקעסטערס.

אנאנס! IMPERIAL אנאנס!

שבת ד. 22 ה. ח. ערעפנונג פון קינא-טעאטער

„IMPERIAL“

זאוואדזקא רוג זאכאדניא

צו דער ערעפנונג וועט דעמאנסטרירט ווערען דאס אויסגעצייכענטע ווערק פון דער „Société des Cinéromans“

א. נ. „פלאמענדע הערצער“

ריהרענדע דראמע פון לעבען פון די רוסישע עמיגראנטען אין פראנקרייך.

אין די הויפטראלען **Roger Karl, Emmy Lyn, Jaque Catelain**

וויענער דייטשע אפערעטע אין סקאלא דירעקציע צעמען.

היינט דאנערשטאג 8.30 אווענד

„ווינער בלוט“

צוליב די פארבערייטונגען צו דער פרעמיערע „די צירק-פרינצעסין“ וואס קומט פאר שבת וועט מארגען פרייטאג נישט געשפילט ווערען.

א

האנדעלס-לאקאל

אין בעלעבטעסטען צענטרום פון דער נאוואמיעסקא זאכאדניא צו פערמיטען. צו ערפאהרען אין ביורא „ארגוס“, זאכאדניא № 36

לעזט — דאס — „לאדזשער טאגעבלאט“.

Dr. med. H. LEICHTER

קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא טעל. 49-66.

צאהן-כירורג

ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטשענקעס, ציסטען, דראשענפלעצען, צאהן-פיסטולען א.ז.וו. נעמט אן פון 1-3 און פון 7-9 אווע, זונטאג 10-21.

פון 3000 ביז 5000

דאלאר ווערט געזוכט אויף א 1-טען היפאטעק אין א ערשטקלאסיג הויז. אפערטען אין דער אדמיניסטראציע פון „ל. ט.“ אינטער „3000“.

מורעה ואיסור.

אויסגעמיידען חילול שבת איז מען מוחי' אז די פאטאגראפען חתונות זאלען זיי וואס פריהער, אמשפעטעס אן זאל זיין די חופה א שעה פאר זמן ליכטצינדען, און די צייט איז בעשלאסען א איסור אז א שעה פאר זמן די 5 צו נדען מארען נישט די ב"י ומ"ים שפילען און דער בדחן נישט בענוגען דעם חתן אדער די כלה, און אזוי ווייטער יודען זענען מחדר צו שיצען שומרי שבת, זאלען די פירוירקעס און קליי-זמרים וואס היטען שבת, זיך מעלדען דעם מ"ש"ק אין די חברה פאמאסקא 25 אדער א"עקספעדר סקא 19, און נאך א קאנטראקט וועלען זיי בעקומען לעגיטימאציעס.

ועד הרבנים עם חברה שומרי שבת.

עקסטע ננע: אויך פאר איבערדי חברה שומרי שבת פאר בעלייזרונגען איינע מיטגליד און מבטיח אז מ... וועט אזעלכעס נישט פארקומען.

הערש קליין, וואלגא סקא 7.

יעדער איינציגנער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו. צאהלט די העכסטע פרייזע

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (רזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואינ.) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

מעקלערס

פון האנדעלס-לאקאלען ווערען געבעטען זיך צו מעלדען אין ביורא „ארגוס“, זאכאדניא 36.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע יעצטיגע און פאר מלחמה וועקסלען

מתי תקום משנתיך?

ווען וועט איהר קומען אין ביורא

פיעטריקאווער 17

2-טן הויף פארטער דורכגאנג זאכאדניא 52 דאס סוערט ערלעדיגט אלערליי ביטעם לויט'ן אוססאזו. קלאוולעס זאבעז-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען. אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאניעס, רעקורסען — חענעו קאנצעסיעס, פעסער אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען. שות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען ראדא-ווזנעס, קארנע ספראוועס. ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. שנעל, רעעל און בילינ!

מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהן מיט דער פאבריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטעט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינדער-בענקלעך, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרייזען! • רעעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

ליטעראַרישע נייעס!

איז ערשינען ערשיינט

„שוועלען“ № 3

פעריאדישער זשורנאל פאר ליטעראטור, קונסט און געזעלשאפטליכקייט.

ביי דער בעטייליגונג פון די בעסטע ליטעראַרישע קרעפטען. וועגען אלע ענינים זיך צו ווענדען בריוולעך צו ש. שפיגעל, לאדז, זגערסקא 64

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.

אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פריטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פריטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פריטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. בויטער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון ד... נישט ארויסגעגעבען קיין רעכט.

Redaktor-wydawca: E. Bamberski — Tłocznia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.